

NAGYBÖJT ÉS A HÚSVÉTI ÜNNEPKÖR

NAGYBÖJT 1. VASÁRNAPJA (Mt 4,1–11) (A) Vatikáni Rádió

„Nemcsak kenyérral él az ember!

Hamvazószerdával megkezdődött a nagyböjti időszak: előkészület húsvétra, hitünk központi misztériumának, Krisztus halálának és feltámadásának ünneplésére.

„Térjetelek meg, és higgyetek az Evangéliumnak!” A hamvazás liturgiájában elhangzott szavak Jézus nyilvános működése kezdetére emlékeztetnek, és megadják az egész nagyböjti idő alaphangját. A leglényegesebb a megtérés, a visszafordulás az élő Istenhez, a bűnbánat, a bűnbevallás és az esedezés az irgalmas Isten bocsánataért. Az előkészülethez tartozik a húsvéti szentgyónás is. Bármilyen súlyosan vétkeztünk is, az irgalmas Atya visszavárja és magához öleli hazatérő, tékozló gyermekét.

A megfelelő húsvéti felkészülést, lelkületet segíti az imádság és a böjt, amire Jézus és a szentek példát adtak. Most már enyhe a böjti fegyelem: szigorú böjt csak hamvazószerdán és nagypénteken van a 18 és 60 év közötti felnőtteknek, továbbá nagyböjt péntekjein a hústól való megtartóztatás minden felnőttnek. De azért nagyböjtben igyekezzünk fokozottabban mértéket tartani az étkezésben, szeszesital fogyasztásában, és egyéb téren is törekedjünk a rendetlen kívánságok megfékezésére. Sokan fogyókúrát végeznek egészségi okokból vagy egyszerűen hiúságból, és ilyenkor vállalják a lemondást. De a hívő ember böjtjének indítékai mások. A böjt, imádsággal és jótékonyssággal egybekötve vallási indítékú: az önfegyellemmel felkészítjük magunkat a kegyelmi segítség befogadására, Isten akaratának teljesítésére és testvéreink megsegítésére. De fontos Szent Pál figyelmeztetése az első Korintusi levél 13. fejezetének szeretethimnuszában: Az aszkézis és a jótékonykodás semmit sem ér, ha nem a szeretet lelkesíti: „Osszam el bár egész vagyonomat a szegényeknek és vessem oda testemet, hogy elégessenek, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem.”

Nagyböjt első vasárnapjának evangéliuma *Máté* 4. fejezetének elejéről Jézus böjtjéről és megkísértéséről szól. Mind a három kísértésnek lényege: a Gonosz arra akarja rávenni Jézust nyilvános működése elején, hogy éljen isteni hatalmával, hogy látványos csodákat tegyen. Jézus most is, később is, a szenvedéstörténet során is visszautasítja az ilyen mutatványos csodatételeket. Majd a Getsemáne-kertben hagyja, hogy elfogják, Heródesnek nem tesz csoda-mutatványt, végül nem száll le a keresztről, mert mindvégig beteljesíti az Atya akaratát.

A pusztában böjtölve megéhezett, ezért a kísértő először arra csábítja, hogy a köveket kenyérré változtassa. Később majd csodásan kenyeret szaporít az éhező tömegnek, de most még nem jött el az ideje a kenyérszaporításnak. Az Írásra

hivatkozva kijelenti: „*Nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Isten ajkáról való.*”

Jézus magatartása és igéje különösen is időszerű materialista korunkban, amikor az emberi személyt egydimenzióssá fokozza le a konzumizmus, a fogyasztói társadalom magatartása. Közismert, hogy vásár- és ünnepnapokon a tömegek templom helyett a bevásárlóközpontokat látogatják.

De félreértés ne essék! Szükségünk van kenyérrre, biztosítani kell a megélhetést családjainknak, tőlünk telhetően segítenünk kell a szegény éhezőket; esetleg éppen úgy, hogy böjtünkkel lemondunk drágább ételekről, szeszitalról, és a megtakarított pénzzel jótékonykodunk. Az egyház társadalmi tanítása szerint a közéleti-politikai felelősöknek a törvényhozásban és különféle rendelkezésekkel törekedniük kell a javak igazságos elosztására, a családbarát társadalom megszervezésére. De „*nemcsak kenyérral él az ember!*” Mi, keresztények kenyérkeresetünk közben, mindennapi tevékenységünkben nem feledkezhetünk meg arról, hogy isteni hivatásunk van! Az ember Isten képére alkotott és Istenhez rendelt szellem és szabadság, tehát személy. Az élő Istennel az eleven kapcsolatot az imádságban ápoljuk, mélyítjük el. Ehhez különösen is alkalmas a nagyböjti idő, esetleg pár napos lelkigyakorlattal. Isten imádása és szolgálata hozzátartozik emberi, főleg hívő keresztény mivoltunkhoz.

NAGYBÖJT 1. VASÁRNAPJA (Mt 4,1–11) (A)

Húsvéti előkészület Jézus Krisztussal

Hamvazószerdán megkezdődött a nagyböjti idő, a húsvéti előkészület ideje. Vasárnap Máté evangéliumából a *Jézus böjttének és megkísértésének* történetét olvassuk.

Halász Piusz ciszterci atyával a hármas kísértést így vázolhatjuk: 1. Élvezd az életet! 2. Szomjazd a dicsőséget! 3. Törj a hatalomra! Jézus győz a kísértésen, és nekünk is példát ad a hármas kívánság elleni küzdelemre.

A mai fogyasztói és évhajhász társadalomban a keresztények tudják, hogy nemcsak kenyérral él az ember, hogy természetfeletti hivatásuk van. Persze, ha nincs Isten és nincs örök élet, akkor: „együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk!” Az élvhajhász embernek „már csak teste van, lelki nincsen. Vagy ha van is, csak a testet szolgálja”. (*Halász Piusz*) De a hívő tudja, mert hiszi: Krisztus feltámadott, és örök életet ígért a Benne hívőknek, az Őt követőknek.

Jézus nem tör a dicsőségre, nem fitogtatja csodatevő hatalmát, mert küldetése az, hogy az Atyát dicsőítse meg haláláig menő engedelmségével. Nekünk is példát ad: Először keressük Isten dicsőségét, szolgáljuk az Ő országa eljövételét. Jézus szavait hangoztatta Loyolai Ignác Párizsban az előkelő gróf Xavéri Ferencnek: „*Mit használ, ha az ember az egész világot megnyeri, de lelkének kárát vallja.*” A büszke Ferenc szívébe hatottak e szavak, Ignác társa lett és alázatos misszionárius, hithirdető Távol-Keleten – Xavéri Szent Ferenc.

A harmadik kívánság a hatalom megszerzése, amire a vagyon, a pénz segíti a hatalomra törő embereket. A családban, a munkahelyen, a társadalomban a bír- és hatalomvágy sokakat megrészeget, jobban, mint a szerelem vagy az ital. Jézus sokszor figyelmeztette követőit, apostolait, hogy az ő körükben ne úgy legyen, mint a „világ fiainál”, akik uralkodni akarnak. Ő maga azért jött, hogy szolgáljon – az izajási Szenvedő Szolga sorsát teljesítette be (Fil 2): aki nagyobb akar lenni, legyen mások szolgája.

Húsvétra készülve szemléljük, és tőlünk telhetően kövessük a pusztában böjtölő, imádkozó és a kísértés ellen küzdő Jézust, Isten Fiát, aki valóban emberré lett, vállalta velünk a szolidaritást, még a megkísértés próbatételét is. A kísértés hozzátartozik az emberi állapothoz: a jónak teremtett világban megjelent a rossz, a bűn, és minden ember ebbe a világba születik bele, ahol „már ott van” („*déjà là*” – **Ricœur**) a rossz, és kísérti. A rossz cinkosa a rosszra hajló természet, amelyet megsebzett az áteredő bűn. Ez az Egyház hivatalos tanítása.

A rossz, a bűn kísértése elleni küzdelemben segítségünkre van a Szentlélek, aki Jézust is a pusztába vitte, és egész nyilvános működése során az Atya akaratának teljesítésére indította. A Szentlélek segítségét kérjük a kísértésben. És szemléljük Jézust, aki Isten Szavával válaszol a Kísértőnek: a Szentírás is lehet fegyverünk a kísértésben. Mindenképpen Jézus szeretetére és a mennyei Atya irgalmára hagyatkozunk, hogy hűségesek maradjuk Urunkhoz mindhalálig. Halljuk szavát: „*Elég neked az én kegyelmem!*”

NAGYBÖJT 2. VASÁRNAPJA (Mt 17,1–9) (A) Vatikáni Rádió

Urunk színeváltozása

Jézus nyilvános működése során két mérföldkő van az evangéliumokban: Péter hitvallása Fülöp Cezáreájánál és a színeváltozás a Tábor hegyén.

A mostani evangéliumi elbeszélést mind a három szinoptikusnál olvashatjuk, és az evangélisták összekötik Péter vallomásával, amely az őskeresztény közösség hitvallását fejezi ki: „*Te vagy a Messiás, az élő Isten Fia.*” (Mt 16,17)

Joseph Ratzinger/XVI. Benedek megmagyarázza *A Názáreti Jézus* című könyvében (Budapest, 2007, 254): „Mindkét alkalommal összekapcsolódik dicsőségének kinyilvánulása, a kereszt gondolatával. Jézus istensége összetartozik a kereszttel, csak ebben az összefüggésben ismerjük meg Jézust igazán.” Csakugyan, mindkét epizód után Jézus szenvedéséről kezd beszélni az apostoloknak, amit persze ők nem értenek. Hosszú idő kell ahhoz, hogy – Jézus tanítása és csodatettei alapján – megközelítsék az Emberfia misztériumát, akinek a szenvedésen, kereszten át *kell* bemennie dicsőségébe, beteljesítve az izajási Szenvedő Szolgáról szóló jövendöléseket.

János evangélista, aki teológiailag elmélyíti Jézus misztériumát, a keresztnak és a dicsőségnek ezt az összekapcsolódását fejezi ki, amikor a keresztre feszítést Jézus „felmagasztalásának” mondja. Mert itt, a kereszten történik küldetése beteljesedése, itt mondja ki a bűnös emberek nevében is a teljes *Igent* az Atyának, és így megfordítja az istentagadó emberek állapotát: Istennek engedelmes gyermekeivé teszi a Benne hívőket. A kereszten történik a Fiú „átmenete” az Atyához, itt történik húsvétja („pászkája”), és egyben az Atya és Fia megdicsőítése.

Szentírástudósok részletesen elemzik a színeváltozás elbeszélését. Jézus Pétert, Jakabot és Jánost viszi fel magával a hegyre. Ők lesznek Vele majd a Getszemánkert vérellátásakor is. Mózesnek és Illésnek, az ószövetségi prófétáknak megadatott, hogy Isten hegyén kinyilatkoztatást kapjanak. Most – a Tábor hegyén – Jézussal beszélgetnek, aki a kinyilatkoztatás teljessége. János evangéliumának prologusában, bevezetőjében olvassuk: „*A törvényt Mózes által kaptuk, a kegyelem és igazság Jézus Krisztussal valósult meg. Istent soha sem látta senki. Az egyszülött Fiuisten, aki az Atya kebelén nyugszik, ő nyilatkoztatta ki.*” (Jn 1,17–18) „Amikor Mózes lejött a Sínai-hegyről, nem tudta, hogy arcának bőre ragyogott, mivel az Úrral beszélt.” (Kiv 34,29–35)

Ismét idézem Ratzinger pápa *A Názáreti Jézus* című könyvét (I, 257): „Az Istennel való beszélgetés közben Isten fényessége ragyog rá (Mózesre), és őt magát is ragyogóvá teszi. Ám ez *kívülről* rávetülő fénysugár. Jézus azonban *belülről* ragyog, ő nemcsak elnyeri a világosságot, hanem ő maga »Világosság a Világosságtól«. [Credo] Jézus fehérén fénylő ruhája a színeváltozás közben azonban a mi jövőnkéről is beszél. Az apokaliptikában a fehér ruha a mennyei lényt fejezi ki – az angyalok és a választottak ruhája. (...) A választottak ruhái fehérek, mivel megmosták a Bárány vérében (vö. Jel 7,14) – vagyis, mivel a keresztség által Jézus szenvedésével egyesülünk, Jézus szenvedése pedig a megtisztulás, amely visszaadja nekünk az eredeti ruhát, amelyet a bűnben elvesztettünk (vö. 15,22!). A keresztség által Krisztus világosságába öltöztünk, és mi magunk is világossággá lettünk.” A keresztségi liturgia, különösen is húsvét vigíliáján világosan utal erre az említett szimbolizmusra.

A színeváltozás jelenetében is – miként Jézus megkeresztelkedésekor – a felhőből szózat hallatszik. „*Ez az én szeretett Fiam, őt hallgassátok!*” Ez az Atya tanúságtétele Fia mellett. Mi Krisztus-hívők Jézus Krisztus halála és feltámadása által, a keresztségben kapott kegyelem, vagyis a feltámadt Krisztus Szentlelke által Isten fogadott gyermekei lettünk, „fiak a Fiúban”. Nekünk is szól az égi szózat: Őt, Isten Fiát hallgassátok, Őt kövessétek! És Jézus is ezt mondja: „*Aki engem követ nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága!*” És még ezt is mondja: „*Ti vagytok a világ világossága!*” Az Ő visszfényének kell lennünk a sötét világban, a hitetlen és erkölcstelen nemzedék körében! De mivel mi is bűnösök vagyunk, meg kell tisztulnunk az Irgalom fürdőjében. Nagybőjt a bűnbánat, a tisztulás, a penitenciatartás ideje. Ha a keresztségi fehér ruha ragyogását bűn árnyékolja be, járuljunk bizalommal a Kegyelem tisztító forrásához, a bűnbánat szentségéhez!

A kiváló morálteológusnak, Bernard Häringnek van egy kis füzet: „*Örömteli gyónás.*” A gyónás felszabadító örömről szól az olvasóhoz, a megváltott ember húsvéti örömről. A feltámadt Jézus megjelenik az apostoloknak, és átadja nekik a Szentlélekkel a bűnbocsátás lelki hatalmát. (Jn 20,19–23) „Ha a bűnbocsátat szentségére gondolunk, szívünknek erősebben kellene megdobbannia. Szólnak Húsvét harangjai; Jézus föltámadt, győzelmet aratott a halálon...” „A bűnbocsátat az Úr hatalmas ajándéka, ezért csak áhítatos lélekkel lehet azt megérteni.” Hálátelt lélekkel kérjük e megértés kegyelmét: „Segíts, hogy teljesebben megértsük, és alázatos lélekkel fogadjuk ezt a hatalmas húsvéti ajándékot!”

A gyónás, a bűnbánat szentsége lehet Istennel való találkozásunk legmélyebb élménye.

NAGYBÖJT 2. VASÁRNAPJA (Mt 17,1–9) (A)

Urunk színeváltozása

Urunk színeváltozásának történetét, amely mindhárom szinoptikus evangélistánál az előző fontos eseményhez, Péternek Fülöp Cezaréájában elhangzott vallomásához kapcsolódik, a nagyböjti liturgia azért olvastatja, mert Jézus, Isten Fia dicsőségének kinyilvánításához hozzá tartozik a keresztség, a szenvedés előre jelzése. Jézus a hegyről lejövet jövőre haláláról és feltámadásáról beszél a három apostolnak. A tanítványokat megrendíti a színeváltozás jelensége, Isten közelségét érzik meg a dicsfényben ragyogó Jézusban. A lelkes Péter elragadtatásban sátrat akar építeni, hogy a dicsőség fényében sütkérezzen. De botránkozik, amikor Jézus szenvedéséről és haláláról kezd beszélni.

A tanítványok mindvégig – egészen Jézus mennybemenetelig értetlenek maradnak: csak pünkösdd, a Szentlélek eljövetele után értik meg, hogy „ezeket kellett az Emberfiának elszenvednie, és így bemennie dicsőségébe. Be kellett teljesítenie küldetését: az izajási Szenvedő Szolga sorsát, a prófétai sorsot. Nem a szenvedést és a halált kereste, hanem teljesítette az Atya akaratát: emberré lett, kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, engedelmes lett egészen a kereszthalálig, így fordította meg az engedetlen teremtmények sorsát, hozta el a szabadulást. Ezért az Atya megdicsőítette, mindenek Urává tette, ahogy a Filippi levél 2. fejezetének Krisztus-himnuszában az ősegyház megfogalmazta. Emlékezünk, hogy a nagyheti liturgiában az Egyház állandóan ismétli e himnusz verseit.

Most nagyböjtben a keresztséget járva/imádkozva, Jézus üdvözítő szenvedéséről elmélkedve tudatosítsuk: Jézus az üdvösséget szerető engedelmességével szerezte meg nekünk; ez szörnyű lelki és fizikai szenvedéssel járt, de nem szabad *eltúlozni* a fizikai szenvedést, ahogy például a *Passió* című, különben jelentős film rendezője, *Mel Gibson* tette. És mindig össze kell kapcsolnunk a keresztséget a feltámadással, ahogy az őskeresztény igehirdetés tette, és az Egyház ma is teszi, amikor a

szentségekben, főleg a szentmisében a teljes húsvéti misztériumot, Jézus kereszthalálát és feltámadását jeleníti meg hathatósan a hívők közösségében működő Szentlélek erejében.

Befejezésül egy bekezdést idézek *Ferenc pápa nagyböjti üzenetéből*: „A keresztény ember arra hivatott, hogy vigye el az élet minden területére a megszabadító jó hírt, hogy létezik az elkövetett rossz megbocsátása, hogy Isten nagyobb a mi bűneinknél és ingyen szeret minket, mindig, és a közösségre valamint az örök életre vagyunk teremtve. Az Úr arra hív minket, hogy örömmel hirdessük az irgalom és a remény üzenetét! Jó megtapasztalni e jó hír terjesztésének örömét, annak örömét, hogy megosztjuk a ránk bízott kincset, hogy ezáltal vigaszt nyújtunk a megtört szíveknek, és reményt adjunk sok testvérünknek, akiket körülvesz a sötétség. Ez azt jelenti számukra, hogy követjük és utánozzuk Jézust, aki a szegények és bűnösök felé ment, mint a pásztor az elveszett bárány felé, és teljes szeretetével tette ezt. Vele egyesülve bátran nyithatunk meg új utakat az evangelizálás és az emberi fejlődés terén.”

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAPJA (Jn 4,5–42) (A) Vatikáni Rádió

Találkozás Jákob kútjánál

A János-evangélium 4. fejezetének költői epizódját olvassuk: Jézus találkozása, beszélgetése Jákob kútjánál a samariai asszonnyal. Az elbeszélés ismerős. Jézus egy alkalommal áthalad Szamarián, amelynek hívői elkülönültek a jeruzsálemi templom szertartásaitól: ők Garizim hegyén imádták az urat. Pedig, ahogy Jézus tanítja: nem ezen a hegyen, sem Jeruzsálemben kell imádni az Atyát, hanem lélekben és igazságban, mert Lélek az Isten. A samariaiak idegenek voltak a zsidók számára. János megjegyzi: nem érintkeztek a zsidókkal. De Jézus most is, mint oly sokszor, a farizeusok botránkozására, áthágja a zsidó szokásokat, előírásokat. Szikarban, Jákob kútjánál szóba áll a vizet merítő samariai asszonnyal, amíg a tanítványok elmennek ennivalót venni. A beszélgetés során fény derül az asszony magánéletére, ugyanakkor Jézus felfedi Messiás voltát. Végül az asszony otthagyja korsóját és a városba siet: elhíreszteli az embereknek, hogy találkozott a Messiással.

Valamennyi evangélium központi kérdése: *Kicsoda Jézus?* Kinek tartják az emberek? A Mester jó pedagógus: lassan, fokozatosan vezeti rá a samariai asszonyt, miként legközelebbi tanítványait is, személye titkára. Hiszen megvolt a veszélye annak, hogy a hamis Messiás-képet, a politikai szabadítónak képzelt Messiás képét ruházzák rá. Talán az Iskarióti Júdás csalódásának és árulásának is ebben kereshetjük a magyarázatát. A zsidók jó része várta a szabadulást az elnyomó római megszállás alól. Voltak zeloták, lázadó forradalmárok. A Messiás-Jézus azonban lelki szabadító, a bűntől való szabadítást hozza. Erről jövendöltek a próféták,

nevezetesen Izajás énekei a Szenvedő Szolgáról. Még Péter és a többi apostol is véglegesen csak Jézus feltámadása és a Szentlélek eljövetele után értik meg a kereszthalál és a feltámadás után felmagasztaltatott Szolga, az Úrrá lett názáreti Jézus misztériumát. (Vö. Fil 2,6–11 és ApCsel 2,22–36)

Jézus találkozása, beszélgetése a samariai asszonnyal olyan evangéliumi szakasz, amelyet könnyen aktualizálhatunk, magunkra alkalmazhatunk itt és most. Mert az evangélium olvasásnak egyik lelki haszna éppen az, hogy *hittel válaszolunk az Írásból bennünket megszólító Igének*. A Szentírás olvasásakor, a szentmise igeliturgiája alatt vagy bibliai elmélkedéseink közben Istennel vagy az Isten-emberrel, Krisztussal találkozunk. De ezeken kívül is, mindennapjaink számos eseménye, helyzete, az emberekkel való találkozások is alkalmak arra, hogy Jézussal találkozzunk. Az éhező-szomjazó felebarát, a vigasztalást, lelki segítséget váró testi-lelki beteg Isten képmása, Krisztus „szentsége”. Emlékezzünk az utolsó ítélet jelenetére: „Amit egynek a legkisebbek közül tettetek, NEKEM tettétek.”

Befejezésül idézek egy szakaszt Pierre Emmanuel (1916–1984) francia katolikus költő hosszú, *A találkozás* című költeményéből.

„Egész életemben a lehetetlent kerestem. / A szeretet hiábavaló meghatározását. / Megérteni, hogy mi a szeretet. / Annyi, mint szeretni: mondtam. / De hogy a vérfolyásos asszony / elkapta kiáramló erődöt / ez undorral töltött el. / Egészen addig a napig mikor megláttam / Jákob kútjánál az útkanyarnál, / hogy szemed rajta pihen / a samariai asszonyon. / És hirtelen minden világos lett: / Látni annyi, mint feltárni a sebet, / forrást fakasztani. / Mielőtt a szem mozdulata lenne / a Tekintet mindenütt-jelenlét: / pusztá jelenlétével / a Szentség lát minket / minden póruson át. / Felfakasztja az Eredet / patakzó vizeit / tisztítva testiünket. / Ezentúl ne legyen más számomra / mint ez a víz, ez a bizonyosság / hogy egyedül Te Vagy. (...) Mindenütt Önmagad körül kitágulva / Jákob kútja merőlegesétől a látóhatárig. / A kereszttől gyűrűzik szét jelenléd / akár a bűnös nőt nézed / akár a világ peremén a korokat. / Szemed hullámát Szíved dobogása kelti. / Látod az egészteremtést minden lényben / és minden lény lényege túlesik azon / ami benne csak teremtett / ami még teremtésre vár az emberben / mígnem minden tökéletes lesz Benned.”

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAPJA (Jn 4,5–42) (A) Vatikáni Rádió

Találkozások Jézussal

János evangélista hosszan, részletesen beszéli el Jézus találkozását Jákob kútjánál a samariai asszonnyal, akinek beszélgetésük során felfedi messiási mivoltát. A Mester megszomjazott, vizet kér a kúthoz érkező, a zsidók által idegennek tartott, feslett életű asszonytól. Igazában az Üdvözítő maga nyitja meg a hit kegyelmének élő vízforrását az asszonynak és mindazoknak, akik nyilvános működése során találkoznak vele: az első apostoloknak, a vakoknak és bénáknak, akiket meggyógyít, Simon farizeusnak, Mária Magdolnának, az emmauszi tanítványoknak. És felkínálja

ma is az igazságot keresőknek, nem hívőknek, de nekünk hívőknek is az örök életre szökellő vizet, amely kereszten átszúrt Szívéből fakadt, miután feltámadott, és elküldte Szentlelkét, aki által kiárad szívünkbe Isten szeretete.

Húsvétra készülve visszagondolhatunk Jézussal, Istennel való találkozásainkra: lehet ez a gyermek első áldozása, egy lelkigyakorlatos élmény, Isten megbocsátó szeretetének megtapasztalása a szentgyónásban, a szépség és a szerelem elragadtatása, amely a Teremtőhöz emeli a lelket, vagy egy hitelesen keresztény, szent személlyel, pappal vagy világ nővel-férfival való találkozás, mert a szentek Isten hathatós tanúi a földön.

„Ha ismernéd Isten ajándékát!...” Isten kegyelmi ajándékát kell jobban megismernünk, és a feltámadt Jézus Lelke által adott, örök életre szökellő vízforrásból kell merítenünk, hogy új életet éljünk. *„Azok, akik ebből a vízből isznak, nem szomjaznak többé...”* Az élő víz ott található a kegyelmi életet élő emberben. Bár a mély forrás felszínét – a szabad ég alatt – tört gallyak, korhadó levelek lepik el, de a romlás rétege alatt a víz kristálytisztá: itt ragyog az isteni fény, amelyben az egész teremtés fürdik: *„Őbenne élet volt, és az élet volt az emberek világossága.”* (Jn 1,4)

Adjunk hálát adunk a hit kegyelméért, és kérjük Jézust: adjon saját Lelkéből, hogy – Szentlelke élő vizéből merítve – mi is tiszta források legyünk az Igazságot szomjazó embertestvérek számára.

„Ó, jöjj, lilába öltözött bűnbánat, jöjj, pálmát lengető remény, jöjj szárnyaló szeretet és fényben fürdő tiszta hit! Áradjon a lelkemben a kegyelem gazdagsága, ne legyen unalmas az ima, füstölgő mécses a hitem, üres mellverés a bűnbánatom. Jöjjetek élő vizek, árasszátok el a lelkemet, töltsétek be szívemet, hogy a pusztában szomjan ne vesszem!” (*Halász Piusz*)

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAPJA (Lk 13,1–9) (C)

A sorscsapások és az isteni Gondviselés

Nagyböjt 3. vasárnapjának evangéliuma megtérésre, bűnbánatra int bennünket. Első részében Jézus két megtörtént eseményhez fűzi tanítását: galileai zarándokokat gyilkoltatott le Pilátus a jeruzsálemi templomban, Siloéban pedig rádőlt egy torony a tömegre, és többen meghaltak. Vajon a szerencsétlenül jártak bűnösebbek voltak a többiekénél? Vajon Isten büntetésének kell tekintenünk manapság is a sorscsapásokat, természeti katasztrófákat? Ez az égető kérdés mindig is gyötörte a hívőket Jézus korától napjainkig.

Jézus tanítása elhárítja a hamis, babonás okoskodást: „Lám, Isten megbüntette XY-t,” halljuk gyakran baleset vagy szerencsétlenség alkalmával. A megtorló Isten torz képét ki kell irtanunk magunkból és másokból. Először is: ne úgy gondolkodjunk és viselkedjünk, mint a farizeusok, akik magukat igaznak tartották, és megvetették a vámosokat és más bűnösöket, például az utcanőket, akikhez pedig Jézus irgalmas

volt, *ha megtértek*, hiszen azért jött, hogy a betegeket meggyógyítsa. „*Irgalmat akarok...*”

Jézus az emberszerető Isten jóságának és irgalmának kinyilatkoztatója volt tetteivel és tanításával: gondoljunk csak a mennyei Atya gondviselő szeretetéről mondott példabeszédeire! Mindannyian bűnösök vagyunk, mindnyájunknak bűnbánatot kell tartanunk, hogy befogadjuk az irgalmas Isten bocsánatát. A vasárnapi evangélium első része is, meg a terméketlen fügefáról szóló hasonlat is: Isten türelmét példázza, és a megtérésre int bennünket. Isten irgalmas és türelmes, várja, hogy a bűnös megtérjen és éljen.

De a húsunkba vágó kérdés továbbra is nyugtalanít bennünket: miért engedi meg a gondviselő Isten a világban, a történelemben tapasztalható rosszat, a betegségeket, az ártatlanok szenvedését, a természeti katasztrófákat? Ez a kérdést már az Istennel perlekedő és sorscsapásoktól szenvedő ószövetségi Jób is feltette a teremtő Istennek. És azóta is legtöbbször ez a megoldatlan misztérium az Isten elleni lázadás, az istentagadás forrása. Bizonyos részleges válaszokat adhatunk, de teljesen megnyugtatót lehetetlen.

Tény, hogy számtalan rossz és szenvedés okozói maguk az emberek: az emberi önzés, kegyetlenség, igazságtalanság, sőt még a betegségek és a természeti környezet pusztítása is, így részben a természeti katasztrófák is emberi bűnök következményei. A rossz ellen küzdenünk kell, a betegségeket – erőink szerint – gyógyítanunk kell, és ha már mindent megtettünk, akkor belenyugszunk az emberi állapottal járó végességbe; esetleg próbatételnek tartjuk „*Isten oltó kését*”, mely új szépségért sebez bennünket. (*Tóth Árpád*) A fejlődő világegyetemben jelentkező csapásokat néha megelőzhetjük a tudomány haladásával, de teljesen nem küszöbölhetjük ki. Jézus tanítványai nem fatalisták, hanem az isteni Gondviselésbe vetett hittel és bizalommal tekintik a rosszat, a betegséget, és hittel, a szenvedő Jézussal egyesülve a türelemmel elviselt szenvedést is lelki hasznunkra tudják fordítani. Szent Pál figyelmeztet: „*Az istenszeretőknek minden a javukra válik.*” (Róm 8,28) Nem kérhetjük számon Istent, hogy miért ilyen világot teremtett, mintha mi bölcsőbbek lennénk Nála, és jobban szeretnénk az embereket, mint az Atya, aki úgy szerette a bűnös világot, hogy egyszülött Fiát adta érte. Az Atya örök terve szerinti „megoldás”: ahol eláradt a bűn, túlrad a kegyelem. Az *Exultet* (Húsvét Örömeinek) „szerencsésnek” nevezi a bűnt, mely ilyen Üdvözítőt érdemelt!

A bűn és a rossz misztériumát Jézus sem magyarázta meg, hanem magára vette bűneinket és szenvedéseinket, és felvitte a keresztre. Az Ő kereszthalála és feltámadása a „megoldás”, de ezt csak majd feltámadásunkkor értjük meg. Amikor majd – a Római levél szerint – a vajúdo világ is, „újraöntve” (*Teilhard de Chardin*) követi az üdvözülteket a dicsőségben, akkor történik meg a végleges megszabadulás bűntől, rossztól; tehát amikor majd „új Ég és új Föld” lesz. Mert meg vagyunk ugyan váltva, de még reménységben élünk. A remény nem csal meg, mert Krisztus feltámadott, és Lelke által kiáradt szívünkbe Isten szeretete (a kegyelem), mely Isten gyermekeivé avat bennünket. (Vö. Róm 8,15–17; 18–27)

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAPJA (Lk 132,1–9) (C) Új Ember

„Ha nem tartotok bűnbánatot...”

Nagyböjt a bűnbánat és a megtérés kiváltságos ideje. A nagyböjtöt megkezdő Hamvazószerdán az egyház a nyilvános működését megkezdő Jézus szavaival figyelmeztetett bennünket: „*Térjetelek meg, és higgyetek az Evangéliumban!*” A hit és a bűnbánat/megtérés (*metanoia*) a kapu, melyen át belépünk a Jézus által elérkezett Isten Országába. Nagyböjt 3. vasárnapjának evangéliumában Jézus szavai fenyegetésként hangzanak: „Ha nem tartotok bűnbánatot mindannyian egyaránt elvesztek!” Mégis a kezdő „ha” jelzi azt, hogy Isten irgalmassága mindig nyitva áll az őszinte bűnbánóknak. Másutt ezt olvassuk az Evangéliumban: Isten nem akarja a bűnös halálát, hanem azt, hogy megtérjen és éljen!

Ferenc pápa szolgálata kezdetétől, de különösen az *Irgalmasság Jubileumi Évének* (2016) meghirdetése óta állandóan az Irgalmasság kinyilatkoztatását hirdeti, idézve az ószövetségi prófétákat és az Atya irgalmasságát megtestesítő, egyszülött Fia üzenetét. *Nagyböjti üzenetében* írja: Az Isten irgalmas szeretetének „drámája a megtestesült Fiúban éri el csúcspontját. Őáltala Isten határtalan irgalma árad ki, egészen addig a pontig, amíg »megtestesült irgalmassággá« válik (*Misericordiae vultus*, 8). A hívők válasza a kitárulás az isteni irgalomnak, és hálájuk a testvéri szeretet, az *irgalmasság cselekedeteiben gyümölcsözik*.

Ismét *Ferenc pápát* idézem: „Isten irgalma átalakítja az ember szívét, megmutatva neki a hűséges szeretetet, ezzel alkalmassá téve őt az irgalmasságra. Ez egy mindig megújuló csoda, hogy az isteni irgalmasság be tudja ragyogni bármelyikünk életét a felebarátaink iránti szeretetre ösztönözve bennünket, és arra indítva minket, amit az egyházi hagyomány az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek nevez. Ezek arra emlékeztetnek minket, hogy (hiteles) hitünk mindennapos és kézzelfogható cselekedetekben mutatkozik meg, amelyek arra irányulnak, hogy felebarátunkat testileg és lelkileg segítsük.” Ezek alapján ítélt meg majd bennünket az Úrjövőkör az igazságos és irgalmas Bíró: „*Amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettetek.*” Ezért fejezte ki *Ferenc pápa* azt a vágyát, hogy „a keresztény nép a Jubileum ideje alatt elmélkedjen az irgalmasság testi és lelki cselekedeteiről.”

Az Irgalmasság Jubileumi Éve különösen is kedvező idő, hogy gyakoroljuk az irgalmasság testi-lelki cselekedeteit, hangsúlyozza *Ferenc pápa*: „Ennek a jubileumi szentévnek a nagyböjti időszaka tehát mindenki számára alkalmat nyújt arra, hogy végre kilépjen saját elidegenedett létezmódjából az Ige hallgatásának és az irgalmasság cselekedeteinek köszönhetően. Ha a testi szükségleteiken keresztül megérintjük Jézus testét rászoruló testvéreinkben, akiknek ételt, ruhát, szállást adunk, akiket meglátogatunk, a lelki szükségleteik – tanácsadás, tanítás, megbocsájtás, figyelmeztetés, imádkozás – közvetlenebbül megérintik bűnös voltunkat. A testi és lelki cselekedeteket ezért soha sem szabad szétválasztani. És valóban, a keresztre feszített Jézus testének a szükséglet szenvedőben történő

megérintésével válhat tudatossá a bűnös ember számára a meggyőződés, hogy ő maga is csak egy szegény koldus. Ezen az úton járva a »gőgösök«, a »hatalmasok« és a »gazdagok«, akikről a *Magnificat* beszél, megkapják a lehetőséget annak megtapasztalására, hogy érdemtelenül őket is szereti a keresztre feszített Jézus, aki értük is meghalt és föltámadt. Csak ez a szeretet lehet válasz a boldogság és szeretet iránti végtelen szomjúságra, amelyet az ember a tudás, a hatalom és a birtoklás bálványaival képzel csillapítani.”

NAGYBÖJT 4. VASÁRNAPJA (Jn 9,1–41) (A) Vatikáni Rádió

„Add, Uram, hogy lássak!”

A vakon született meggyógyítását János evangéliuma mozgalmas részletességgel írja le: találkozás, párbeszéd, állásfoglalások, a különböző szereplő személyek pszichológiája... Minden arra vall, hogy az apostol szemtanúja volt a történetnek. Ugyanakkor, miként ezt a János-evangélium más epizódjainál is tapasztaljuk, az evangélista egy-egy konkrét történet elbeszélése után elmélyíti a titkot, *teológiai jelentésüket* tárja fel. Például: a kenyérszaporítás után következik az Eucharisztia ígérete és a kijelentés: „Én vagyok az égből alászállott Kenyér, az Élet Kenyere.” A vak meggyógyítása után a lelki látásról, a hit által adott látásról van szó. Jézus a Világ Világossága.

A Jézus által művelt jelekhez *a hit szemére* van szükség, amely a látás feltétele. De a tökéletes hitnek túl kell mennie a jelek látásán (Jn 4,41; 20,29). A valóság persze messze van ettől az eszménytől. Jézus követői, hallgatói közül sokan a szemük előtt művelt jelek ellenére sem hittek: „Jóllehet ennyi csodát művelt a szemük láttára, mégsem hittek benne.” (Jn 12,37) Nem képesek a látásra. És itt az evangélista Izajás könyvéből idéz (6,9–10): „Szemüket elvakította és megkérgesítette szívüket, hogy szemükkel ne lássanak, szívükben értelem ne legyen és meg ne térjenek, hogy meggyógyítsam őket.” A megátalkodott elutasítja a megvilágosító kegyelmet. Vaksággal megverve nem lát, megkérgesedett szívvel nem ért. Jézus a csoda után a farizeusoknak így magyarázza: „Ha vakok volnátok, bűnötök nem volna. De ti azt mondjátok: Látunk. Ezért marad meg bűnötök.” Lelki vakság ez.

Jézus még ítéletről is beszél: a hívők és a megátalkodott hitetlenek tábora szétválik. A keményszívű, megátalkodottságban, elvakultságban élő emberekről sokszor szól a Biblia. János evangéliuma még azt is állítja (3,19kk), hogy az Ige, a Világ Világossága, aki hitetlenség sötétségében világít, fényével elvakítja azokat, akik nem fogadták be hittel a Világosságot. Megdöbbenő, hogy maga Isten teszi megátalkodottá a gőgösöket, keményszívűeket.

A francia szentírásstudós, X. Léon-Dufour írja a *megátalkodottság* szócikkben (*Biblikus Teológiai Szótár*, 892–893): „Megátalkodottá tenni nem annyi, mint elvetni; hanem

egyszerűen ítéletet nyilvánítani a bűn állapotáról, tehát annak akarása, hogy ez a bűn meghozza látható gyümölcseit. (...) A megátalkodás, például Izraelé, amelyről Pál beszél (Róm 9), kinyilatkoztatja Isten türelmét: Isten nem semmisíti meg a bűnöst, állandóan kinyújtja karját a lázadó nép felé (Róm 10,21). Így tehát Isten akár sürgeti a bűnöst, akár magára hagyja, mindenképpen és mindig irgalmát fejezi ki.”

A „*hit hallásból ered*”, a hallás pedig Krisztus igéjéből, írja az Apostol (Róm 10,17). Isten Igéjének hallgatása, meghallása, a hit igazságainak ismerete tehát alapvető. Az igazságot kereső ember nyitottan figyel az őt megszólító isteni Szóra, a Bibliában foglalt kinyilatkoztatott Igére, és hittel válaszol rá. De a hitismeret még nem elégséges. A *hitaktus*, a hívő válasza, *igenje* feltételezi kezdettől fogva a kegyelem indítását, segítségét, ugyanakkor a szabad ember együttműködését. Szabad döntésről, személyes elkötelezettségről van tehát szó. A katolikus teológia szerint hitünk észszerű hódolat, nem pedig vak beugrás az érthetetlenbe. Vannak hitre hívó jelek, ezek vizsgálatakor értelmi megfontolások is szükségesek a belátáshoz, hogy értelmes dolog hinni. De végső elemzésben a hitaktus a kegyelem és a szabadság összefonódásának titokzatos drámája.

Az alázatos szívre jobban „érzékeny” Isten, mint a gögös észre, jegyezte meg a nagy francia tudós és gondolkodó, Blaise Pascal. Ezt így magyarázta szójátékkal: „*Le coeur a ses raisons que la raison ne connaît pas.*” „A szívnek (*coeur*) megvannak az érvei (*raisons*), amelyeket az ész (*raison*) nem ismer.” Pascalnál – miként a Bibliában, Szent Ágostonnál vagy Prohászka Ottokárnál – a szív az intuíció, a mély megtapasztalás, a szeretet szerve, székhelye. Szent Ágoston írja Szent János evangéliumát és első levelét magyarázva: Istent soha senki sem látta. Mégis, mivel Isten Szeretet, „a szeretet az a szem, amellyel megláthatjuk”, megtapasztalhatjuk Őt. És ezt az érzéket a Szentlélek adja, aki szívünkbe árasztja a szeretetet.

Végül eszünkbe jut Saint-Exupéry *Kis hercegének* ismert, mélyreható megjegyzése: „Jól csak a szívével lát az ember.”

A hit szemével, sőt a szív szemével láthatjuk meg, tapasztalhatjuk meg Isten jelenlétét a világban, a látást adó hit kegyelme révén sejtethetjük meg, közelíthetjük meg Krisztus misztériumát. És ezért a kegyelemért könyörögnünk kell: „*Uram, add, hogy lássak!*” Jézus a Világ Világossága, az ő arcán ragyogott fel Isten dicsősége, és a hívőknek Krisztus fényét kell tovább sugározniuk a szeretetben gyümölcsöző hit által.

NAGYBÖJT 4. VASÁRNAPJA (Jn 3,14–21) (B) Új Ember

„Úgy szerette Isten a világot...”

A nyitott szívű farizeus, Nikodémus zsidó tanácsos éjnek idején felkeresi Jézust, mert hallotta tanítását és látta csodáit, és arra következtetett: ez a próféta Istentől

jött, mert különben nem tudna ilyen csodákat tenni. Jézus megmagyarázza Izrael tanítójának, hogy újjá kell születnie vízből és (Szent)lélekből, ha be akar menni az általa hirdetett Isten Országába. Ez az Ország, Isten uralma már érkezett az Emberfia személyében, megnyílt az örök élet kapuja. „*Az Atyaisten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, hogy senki el ne vesszen*”, hogy az ő kereszthalála és feltámadása által a Benne hívőknek örök élete legyen. Az Emberfia/Isten Fia nem azért jött, hogy elítélje a világot, hanem hogy megszabadítsa a bűntől, meggyógyítsa, üdvözítse.

Ez az „evangélium”, az örömhír, amelyet *Ferenc pápa* összefoglalt *Evangelii gaudium/Az Evangélium öröme* kezdetű buzdításában, és szakadatlanul hirdet beszédeiben, üzeneteiben. Állandóan elmélkednünk kell üzenetéről, különösen is húsvétra készülve. Jobbat nem tudnék ajánlani kedves olvasóimnak.

„Az evangélium, melyben dicsőségesen ragyog Krisztus keresztje, nyomatékosan meghív az öröme. (...) Maga Jézus »kitörő örömmel dicsőítette Istent a Szentlélekben« (Lk 10,21). Üzenete az öröm forrása: »Ezeket azért mondom nektek, hogy az én örömöm legyen bennetek, és teljes legyen az örömötök« (Jn 15,11). A mi keresztény örömünk az ő túlradó Szívének forrásából fakad. (...) Amikor meglátták a Feltámadottat, »öröm töltötte el« a tanítványokat (Jn 20,20). Az Apostolok Cselekedeteiben olvassuk: az első keresztény közösségben »örömmel vették magukhoz az ételt« (2,46). Amerre a tanítványok jártak, »nagy volt az öröm« (8,8), az üldözések közepette pedig »eltöltötte őket az öröm« (13,52). (...) Miért ne lépnénk be mi is az örömebe ebbe a folyamába» (*Evangelii gaudium*, 5)

Ferenc pápa tovább magyarázza (*Evangelii gaudium*, 6) azoknak, akiknek „nagybőjti stílusuk van húsvét nélkül”: Az öröm „abból a személyes bizonyosságból születik, hogy végtelenül, mindent meghaladó módon szeretve vagyunk”. Az élet súlyos nehézségei közepette is „apránként lehetővé kell tenni, hogy a hit öröme feléledjen bennünk, mint rejtett, de szilárd bizalom” az Úr irgalmas szeretetében.

NAGYBŐJT 4. VASÁRNAPJA (Jn 3,14–21) (B) Vatikáni Rádió

Jézus az Élet Világossága

A született vak meggyógyításakor Jézus kinyilvánítja, hogy Ő a Világ Világossága azoknak, akik hisznek benne. A hit fényt ad a szemnek, látóvá tesz, hogy az örök élet világosságában járjunk a földi félhomályban vagy sötétségben. Vannak olyan emberek, akik jobban szeretik a sötétséget – az értelem nélküli élet sivatagában, a szenvedélyek és a bűn sötétségében járnak – elvakultak gőgjükben és tagadásukban. Róluk írta János evangélista Prológusában, evangéliuma bevezetőjében: A megtestesült Ige az Élet világossága lett az embereknek. Az igazi Világosság a világba jött, tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be. Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten gyermekévé legyen, annak, aki hisz Őbenne.

Az élő Istentől elforduló, elszakadó ember fokozatos megkeményedését, elvakultságát *megátalkodásnak* nevezi az Írás. Az ilyen ember kemény-nyakú és kőszívű. Mindenki belekerülhet ilyen állapotba: a pogányok, az izraeliták, Jézus tanítványai is, így Jézus mai követői is. Izajás prófétánál (6, 9sk) és Szent Pál Római levelében (9,18) olvashatunk erről. A názáreti Jézussal szembeni hitetlenséget lépten-nyomon emlegetik a szinoptikusok és a János-evangélium. A hitetlen menekül a világosság elől, mert művei gonoszak (Jn 3,20). A rossz úton járva, a bűnt megszokva elvakulttá lesz (Jn 9,39), megátalkodik, ezért nem tudja meghallani és követi Jézus hívó szavát (Jn 8,43).

Soha se veszítsük el az embereket szerető Atyaistenbe vetett hitünket és reményünket! Isten nem semmisíti meg lázadó teremtményét, mindvégig szereti. A hitetlenség látszólagos végzetével szemben Jézus kinyilatkoztatja az Atya vonzásának titkát (Jn 6,44). Ha Jézus „fölemeltetik a földről”, a keresztről minden embert magához vonz (Jn 12,32). És Jézus orvosunk, azért jött, hogy a betegeket gyógyítsa; a jó Pásztor keresi az elveszett juhokat. Nem ítélni jött, hanem megmenteni, teljesebb, örök életre vezetni bennünket.

Ferenc pápa ezt állandóan hangoztatja. Így nagyböjti üzenetében: „Isten nagyobb a mi bűneinknél, és ingyen szeret minket, mindig, és a közösségre, valamint az örök életre vagyunk teremtve. Az Úr arra hív minket, hogy örömmel hirdessük az irgalom és a remény üzenetét!”

Mi hívő keresztények tudjuk, hogy „ha hűtlenek vagyunk is, Isten hűséges marad (1Tim 2,13). És mindig örömmel halljuk a feltámadt Jézus Tamás apostolnak mondott biztató szavait: „Ne légy többé hitetlen, hanem hívő!”

Fohászkodjunk Jézushoz a teljesebb, mélyebb hit ajándékáért: „*Hiszek, Uram, de segíts hitetlenségemen!*”

NAGYBÖJT 5. VASÁRNAPJA (Jn 11,1–45) (B)

„Én vagyok a Feltámadás és az Élet”

Húsvéthoz közeledve, nagyböjt 5. vasárnapján a liturgia *Lázár feltámasztásának* történetét olvastatja János 11. fejezetéből. Drámai, megrendítő történet. Jézus maga is mélyen megrendül Lázár sírjánál, amikor elhunyt barátja nővérét sírni látja. Pedig isteni hatalmának tudatában van, amikor kijelenti, hogy Lázár fel fog támadni; tudja, hogy az Atya meghallgatja, és „Lázár, jöjj ki!” kiáltására a halott kijön a kősírból.

Az evangéliumi jelenetet gyakran felolvassák temetések alkalmával, hogy a szeretteiket sirató hívőket megerősítsék hitükben és reményükben. Az evangéliumok szerint Jézus Lázáron kívül még két esetben keltett életre halottakat; utána mindhárman meghaltak. Ezek a „feltámasztások” tehát valójában életre keltések voltak. Különbözők magának Jézusnak a feltámadásától, amely átmenet

volt egy másik, az isteni létrendbe, teljes emberségében, testi mivoltában is – végleges megdicsőülés. Amikor a *Hiszkegyben* megvalljuk: „Hiszem a test feltámadását és az örök életet”, ez a Jézuséhoz hasonló feltámadásunkra céloz, mely a végítéletkor következik be.

Szent Pál az első Korintusi levél 15. fejezetében hirdeti az örömhírt: Krisztus feltámadt, és majd követik a Főt a feltámadásban mindazok, akik hisznek benne, akik a keresztség által részesedtek az Üdvözítő halálában és feltámadásában. Mert ha nem lenne feltámadás és örök életünk, illúzió áldozatai lennénk, nyomorultabbak a hitetleneknél, akik számára csak a földi élet van, és ezért a „szakítsd le minden perc virágát! a *carpe diem!* pogány elvet követik. Pál is Izajást idézve mondja: Ha nincs feltámadás, akkor „együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk!”. De ha hisszük, hogy Krisztus feltámadt – és ezt hitték a korintusiak –, hogyan kételkedhetnek a saját feltámadásukban? Ha mi is hiszünk a szerető Atyaistenben, aki azért küldte el Jézust, egyszülött Fiát, hogy életünk legyen, hogy az isteni örök életben részesítsen, el kell üznünk a megsemmisülés kísértését, hiszen ez ellene mondana Isten *bölcsességének és szeretetének*, örök üdvösségtervének. A megsemmisülés ellentmondana a teremtő Isten *bölcsességének!* Ha létre hozta/hozza ezt a szépséggel és csodálatos renddel megáldott a fejlődő világmindenséget, amelynek csúcán az emberi személy áll, hogyan semmisülhetne meg az, akiért minden lett. Akkor tényleg abszurd, értelmetlen lenne a világ, ahogy egyes ateisták hirdették: „Abszurd az, hogy születünk, abszurd az, hogy meghalunk!” (J.- P. Sartre)

A megsemmisülés ellene mondana *Isten örök szeretettervének*. Hiszen örök szeretettel szeretett minden egyes személyt: „*Neveden neveztelek, tenyeremre rajzoltalak...*”, olvassuk a prófétánál. Az Atya már a világ teremtése előtt kiválasztott bennünket Krisztusban, hogy általa fogadott gyermekei legyünk, ahogy az Efezusi levél elejének himnuszában olvassuk.

Mostani eszmélődésünket megerősíti az evangéliumi kinyilatkoztatás, Jézus Lázár életre keltésekor mondott szavai: „*Én vagyok a Feltámadás és az Élet; aki bennem hisz, még ha meghalt is, élni fog!*”

Hiszünk, Uram! Szentleked által erősítsd ingadozó, gyenge hitünket!

VIRÁGVASÁRNAP (Mk 14,1–15,47) (B)

A Fiú tökéletes igen-je az Atyának

Virágvasárnap (Pálmavasárnap) belépünk keresztény hitünk központi titkába: a *húsvéti misztériumba*: Jézus szenvedésére, kereszthalálára és feltámadására emlékezünk. Virágvasárnap az Úr szenvedésének vasárnapja: Evangéliumkor felolvassák vagy éneklük a passiót, Jézus szenvedéstörténetét, az idei B évben *Márk evangéliuma szerint*. A szentlecke a Filippieknek írt levél 2. fejezetének híres Krisztus-

himnusza: az Atyával egylényegű Fiú a megtestesüléssel felveszi a szolga alakját (beteljesíti az izajási Szenvedő Szolga sorsát), „kiüresíti önmagát, engedelmes lesz egészen a kereszthalálig”; ezért az Atya felmagasztalja Őt, és mindenek Urává és mindenki Üdvözítőjévé teszi. Ez az üdvösségtörténet összefoglalása.

Jézus nyilvános működése során, életének fordulóin, főleg utolsó, Jeruzsálem felé vezető útján előre jelezte, hogy az Emberfiának szenvednie *kell*, megölik, de harmadnapra feltámad. Az evangéliumok tanúsága szerint az apostolok ezt a jövendölést nem értették, hiszen nem így képzelték el a Messiást. Teljesen csak a feltámadás, sőt a Szentlélek eljövetele után világosodik meg előttük Jézus misztériuma. *Be kellett teljesednie* annak, amit a próféták, főleg Izajás, a szenvedő Messiásról megírtak, s amit az evangéliumok hangsúlyoznak.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy Jézus sorsát az isteni eleve elrendelés határozza meg. Az ő predestinációja (miként a miénk is) nem jelent valamiféle determinizmust: nem Fátumnak, végzetnek engedelmeskedik. Jézus teljesen szabad nyilvános működése során, szabadon adja oda életét a bűnösökért, értünk. Már megtestesülésekor igent mondott az Atya akaratának: „*Íme, eljövök, hogy megtegyem akaratodat.*” (Zsid 10, 5–10) Az Olajfák kertjében, a végkifejlet előtt szorongás vesz erőt rajta, vérrel verejtékezik, haláltusát vív. Az Atyához fohászkodik, hogy, ha lehetséges, vegye el tőle ezt a kelyhet, de aztán hozzáfűzi: „de ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te.” Jézus valóságos ember lett, küzd benne az emberi halálfélelem, de végül uralkodik akaratán, szabadon aláveti magát az Atya akaratának. Mert Ő *Abba*, szerető édesatyja. A Fiút nem kényszer, hanem egyedül a szeretet köti; és – paradox módon – a szeretet „kényszere” a legteljesebb szabadság. Most, hogy Jézus szenvedéséről elmélkedünk, újra felidézem *Mel Gibson Passió* című filmjét, amelynek pár évvel ezelőtt világsikere lett. Többen bírálták, joggal, Jézus fizikai megkínzásának, például megostorozásának eltúlzását, ami részben elterelte a figyelmet a passió mély lelki jelentéséről, jóllehet a rendező követte az evangéliumi leírásokat. Hangsúlyoznunk kell, hogy Jézus üdvösséget szerző szenvedésének és halálának (teológiai) jelentését éppen az előbb idézett Filippi-levél himnusza határozza meg. A nagyhét liturgiája ezt ismétli: „Krisztus engedelmes lett a halálig, mégpedig a kereszthalálig.” Jézus az üdvösség forrását látta halálában. Szolgálat, egyetemes szeretete, a bűnösök iránti irgalma, valamint a halálig menő hűsége küldetése teljesítésében azt bizonyítják, hogy biztos volt ebben a meggyőződésében. A szeretet, a közbenjárás, az áldás és a teljes bizalom magatartásával nézett szembe halálával, amely az üdvösséget hozta minden embernek. Megszüntette a régi törvény előírásait az áldozatokról, és ő lett az egyetlen Áldozat. A Zsidóknak írt levél szerzője – a 39. zsoltárt idézve – hangoztatja: „Vér és ételáldozat, engesztelő és égő áldozat nem kell s nem is tetszik neked (...) Azért jövök, hogy akaratodat megtegyem. Eltörli az elsőt, hogy helyébe állítsa a másodikat. Ez az elhatározás Jézus Krisztus testének föláldozásával egyszer s mindenkorra megszentelt mindent.” (Zsid 10,8–10)

A zsidó vezetők (a Főtanács tagjai) istenkáromlás miatt adták át Jézust Pilátus római helytartónak: de közben, hogy a császár helytartójára hassanak, azzal is a vádolták, hogy királynak tartja magát, ellensége a császárnak, tehát politikai jelentést adtak a király szónak. A kereszten ez a felírás állt: „A Názáreti Jézus, a zsidók királya.” Király Ő, de országa nem e világból való, ahogy a római helytartónak kijelentette. Jézus nem kereste a halált, de végsőig teljesítette Atyjától kapott messiási küldetését. Szerető engedelmessége, tökéletes *Igenje* az Atyának lett a megváltásunk: amikor a kereszten a „Beteljesedett!” utolsó sóhajával kilehelte lelkét, megfordította az engedetlen emberiség állapotát. Mi, megváltottak, Testének tagjai, a FŐ Igenjébe kapcsolódva adjuk át magunkat a szerető Atyának földi életünk során is, és majd halálunk óráján. Így belekapcsolódunk Krisztus húsvétjába, amely átmenet az Atyához, a teljes feltámadott életbe.

VIRÁGVASÁRNAP (Fil 2,6–11; Mt 27,11–57) (A)

„Engedelmes lett a kereszthalálig”

Virágvasárnappal belépünk a liturgikus év szentélyébe: elkezdődik a közvetlen készület a szent három napra, Jézus kereszthalálának és feltámadásának ünneplésére. Először a liturgia Jézus diadalmenetére, Jeruzsálembe való bevonulására emlékezik. De a hozsannázó tömeg hamarosan – Pilátus előtt – „Feszíts meg!”-et kiáltoz a megkínzott Emberfiára, aki elkezdti keresztútját. Virágvasárnap felolvassuk Máté evangéliumából a szenvedéstörténetet vagy énekeljük a passiót. (Nagypénteken a János-passióra kerül sor.)

Szép, megindító szokás a passió éneklése vagy akár színrevitele. Manapság már több-kevesebb sikerrel filmek jelenítik meg Jézus történetének központi eseményét. Néha a képzeletet/beleélést segítő látványosság el is terelheti a figyelmet a lényegről. (Sokszor említettem Mel Gibson *Passió* című filmjét, amelyben a fizikai szenvedés, például Jézus megostorozása eltúlzott.)

A virágvasárnapi szentlecke, a Filippi levél 2. fejezetének Krisztus-himnusza emlékeztet a lényegre: „Krisztus Jézus szolgálai alakot fölvéve, kiüresítette önmagát. (...) megalázta magát, és engedelmes lett a kereszthalálig. Ezért Isten fölmagasztalta”, feltámasztotta, és mindenek Urává tette Őt. Az Atyaisten annyira szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte – értünk, a mi üdvösségünkért. És Jézus fiúi engedelmességével – a végsőig teljesítve küldetését – helyettünk, a mi nevünkben is *Igent* mondott az Atyának. Szerető engedelmességével megfordította a lázadó teremtmények állapotát: akik hisznek Őbenne, a meghalt és feltámadt Jézusban, akik a keresztségben titokzatos Teste, az Egyház tagjai lettek, követik őt a halálban és a feltámadásban: meghalnak a bűnnek és Istennek élnek a feltámadt Krisztus teremtő Szentlecke erejében.

Isten Fia lelkületét kell követnünk: beilleszkedve saját hivatásunk szerint az Atya örök üdvösségtervébe, *Igent* mondunk a szerető Atya akaratára, még ha ez sokszor nehéz is, sőt a lázadozás démona kísért. Jézus szorongott, szinte haláltusát vívott a Getsemáne-kertben; könyörgött az Atyához, hogy – ha lehetséges – vegye el tőle a szenvedés kelyhét. De – a test gyengesége ellenére – igent mondott, a Lélek erejével a végsőig teljesítette küldetését. Nem a szenvedést és a halált kereste, de vállalta a küldetésével járó próféta-sorsot. Vállalta értünk, emberekért, a mi üdvösségünkért: a keresztre felvitte bűneinket, megszabadított bennünket, megnyitotta az örök élet kapuját. Így most már a hívők számára a meghalás nem semmibe zuhanás, hanem a lelkét kilehelő Jézussal együtt *átmenet az isteni életbe*. Ez az átmenet (*transitus, pascha*) a mi *húsvétunk*.

Lisieux-i Kis Terézszel valljuk: „Nem halok meg, hanem átmegyek a teljesebb életbe.”

2012. Nagypéntek (B) (Jézus Szíve-templom)

Kedves Testvérek!

Meghallgattuk, elmélkedve, imádkozva követtük a János-passiót, amelyet minden nagypénteken felolvasnak, vagy énekelnek az ún. „csonkamise” evangéliumaként. Elkísértük Jézust a Getsemáne-kerttől a Főpap udvaráig, majd Pilátus palotájáig; jelen voltunk a Mester megostorozásánál, elítélésénél, majd elkísértük a kereszttét hordozó Üdvözítőt a Golgota csúcsáig. Végül a keresztt alatt hálásan fohászkodtunk: „Imádunk Téged, Krisztus, és áldunk Téged, mert szent keresztted által megváltottad a világot!” – A Megfeszített a keresztről hirdeti: „*Úgy szeretete Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, hogy a benne hívők el ne vesszenek, hanem örök életre jussanak.*”

Jézus nyilvános működése során, életének fordulóin, főleg utolsó, Jeruzsálem felé vezető útján előre jelezte, hogy az Emberfiának szenvednie kell, megölik, de harmadnapra feltámad. Az evangéliumok tanúsága szerint az apostolok ezt a jövendölést nem értették, hiszen nem így képzelték el a Messiást. Teljesen csak a feltámadás, sőt a Szentlélek eljövetele után világosodik meg előttük Jézus misztériuma. *Be kellett teljesednie* annak, amit a próféták, főleg Izajás, a szenvedő Messiásról megírtak, hangsúlyozzák az evangéliumok. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Jézus sorsát az isteni eleve elrendelés (predesztináció) határozta meg, tehát valamiféle Fátumnak, végzetnek engedelmeskedett. Jézus teljesen szabad volt nyilvános működése során, és szabadon adta oda életét a bűnösökért, értünk. Már megtestesülésekor igent mondott az Atya akaratának: „Íme, eljövök, hogy megtegyem akaratodat.” (Zsid 10,5–10)

Az Olajfák kertjében, a végkifejlet előtt szorongás vesz erőt rajta, vérrel verejtékezik, haláltusát vív. Az Atyához fohászkodik, hogy, ha lehetséges, vegye el

tőle a szenvedés kelyhét, de aztán hozzáfűzi: „de ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te.” Jézus valóságos ember lett, küzd benne az emberi halálfélelem, de végül uralkodik akarátán, aláveti magát az Atya akarátának. Mert Ő *Abba*, szerető édesatyja. A Fiút engedelmességében tehát nem kényszer, hanem egyedül a szeretet köti; és a szeretet „kötése” a legteljesebb szabadság.

Hangsúlyoznunk kell, hogy Jézus megváltói küldetése nem a fizikai szenvedés által valósult meg, bár kétségtelenül ez rettenetes volt, hanem *szerető engedelmsége* révén. Jézus nem kereste a szenvedést és a halált, de a végsőig teljesíteni akarta Atyjától kapott küldetését, és ezért vállalta a prófétai sorsot, a halált is.

Virágvasárnap a szentleckében a Filippi-levél 2. fejezetének Krisztus-himnuszát olvastuk. Ennek központi mondatát az egész nagyhéten ismétli az egyházi liturgia: a szolgálai alakot felvett Istenember, beteljesítette az izajási Szenvedő Szolga sorsát, kiüresítette önmagát és „*engedelmes lett a halálig, mégpedig a kereszthalálig!*”.

Jézus halálig menő hűsége küldetése teljesítésében az üdvösséget hozta minden embernek. Megszüntette a régi törvény előírásait a templomi áldozatokról, és ő lett az egyetlen Áldozat. A Zsidóknak írt levél szerzője – a 39. zsoltárt idézve – hangoztatja: „Vér és ételáldozat, engesztelő és égő áldozat nem kell s nem is tetszik neked (...) Azért jövök, hogy akarodat megtegyem. Eltörli az elsőt, hogy helyébe állítsa a másodikat. Ez az elhatározás Jézus Krisztus testének föláldozásával egyszer s mindenkorra megszentelt mindent.” (Zsid 10,8–10)

Jézus tehát nem kereste a halált, de végsőig teljesítette Atyjától kapott messiási küldetését. Szabadon adta oda életét testvéreiért és ellenségeiért, minden emberért. Szerető engedelmsége, tökéletes *Igenje* az Atyának lett a megváltásunk: amikor a kereszten a „Beteljesedett!” utolsó sóhajával kilehelte lelkét, megfordította az engedetlen, bűnös emberiség állapotát. Mi megváltottak, Testének tagjai, a FŐ Igenjébe kapcsolódva adjuk át magunkat a szerető Atyának földi életünk során is, és majd halálunk óráján. Így bekapcsolódunk Krisztus húsvétjába, amely átmenet az Atyához, a megdicsőült életbe.

Jézus története nem fejeződött be nagypéntekkel, amint egyes nem hívő szerzők könyvei vagy filmalkotásai sugallnák. Jézus „pászkája”, húsvétja, vagyis halála és feltámadása, *átmenet* („*transitus*”) ebből a földi életből az Atyához, visszatérés az isteni létrendbe. És mi hisszük, hogy a mi halálunk sem megsemmisülés, hanem átmenet a teljes életbe. A fiatal, tüdőbajos kármelita apáca, Lisieux-i Teréz élete végén – a szenvedés és a hitellenes kísértések közepette – ezt vallotta: „*Nem halok meg, hanem átmegyek a teljes életbe.*”

Beilleszkedve az Atya örök üdvösségtervébe, Jézussal együtt Édesanyja, Mária is példát mutat Isten akarátának tökéletes teljesítésében, a teljes önátadásban: a názáreti *Igentől* kezdve a Golgotáig. A betlehemi barlangistállótól a kereszting, ahol halott Fiát tartotta ölében, Mária együtt szenvedett szent Fiával, de húsvétkor vele együtt örvendezett.

Pietà című versemmel zárom elmélkedésemet.

*Bölcső volt az öled
élet-szüdő élet
halottat dajkálsz most
aki leggyöngébb lett!
Jeszze-törzs bimbója
Élet fakasztója
két térded és karod
halott Isten trónja.*

*Gyöngé bimbótestét
ringattad el régen
gyermeknél is gyöngébb
aki most e térden
merek-mozdulatlan
hanyatlak halálba
hulló szírom szája
tört kóró a lába*

*Gyöngéd szeretettel
ringasd el csak szépen:
erős gyöngédséged
erő kútforrása
mert ez a szeretet
lesz feltámadása!*

2010 Húsvétvasárnap (A) Új Ember

Valóban feltámadott!

Húsvétkor hitünk központi titkát ünnepeľjük igaz örvendezéssel: Krisztus feltámadott, az Élet megölt Királya újra él! Az évente visszatérő húsvéti ünnepen az Úr kegyelmével szítsuk fel hitünket és reményünket: mi is feltámadunk, sőt már feltámadtunk, mert Jézussal együtt meghaltunk a bűnnek a keresztségben, és új életet kezdünk a Feltámadott Lelke erejében. *Gratia est semen glorie* (= a kegyelem a dicsőség magva), hirdetik az egyházatyák.

Jézus története, élete és halála csodálatos. Titkát az apostolok is csak fokozatosan értik meg, teljesen csak a Szentlélek eljövedele után. Milyen öntudatos Péter

apostolnak a pogányokhoz intézett beszéde (ApCsel 10,34–43): „Mi tanúi vagyunk mindannak, amit a zsidók földjén és Jeruzsálemben tett. Őt ugyan keresztfára feszítették és megölték, de Isten harmadnapon föltámasztotta.” Ugyanezt hirdeti a többi apostol is, és majd a keresztényüldöző Saulból lett Pál is a korintusiaknak pár évtizeddel a feltámadás után. És az örömhír futótűzként elterjed a Földközi-tenger vidékén, a Római Birodalom nagy részén. Azok, akik tagadják Krisztus feltámadását, és azt vallják, hogy Jézus története befejeződött nagypéntekkel, hogyan magyarázzák meg a keresztény hit hatástörténetét?

Kétségtelen, hogy Krisztus feltámadása túlmutat a mai értelemben vett történelmen. A feltámadásról szóló evangéliumi elbeszéléseket nem tekinthetjük riportoknak, miként Jézus egész története során sem készültek hangszalagfelvételek beszédeiről, filmek csodatetteiről. Az evangéliumok az ősi igehirdetésből és hagyományból születtek: az egyes evangélisták közönségük és sajátos teológiájuk szerint foglalták írásba az üdvösségünkre vonatkozó örömmüzenetet. Krisztus feltámadásának evangéliumi elbeszélései hírt adnak az üres sírról és a jelenésekről. A feltámadt, megdicsőült Krisztus átlépett egy más – a földi világon túli – isteni valóságba, létrendbe. Nem egy hulla megelevenedéséről van tehát szó. A Feltámadott egy ideig leereszkedik, megjelenik, hogy megerősítse hitükben tanítványait, de aztán végleg visszatér a dicsőségbe.

Egy neves domonkos teológus, Pierre Benoit így magyarázza: a feltámadás történelmen túli történet: *metahistoire*. Krisztus feltámadása ezt jelenti: Jézus Krisztus lényét, testét és lelkét teljesen áthatotta, átszellemiesítette a Szentlélek, új életet adott neki, ez teljesen túlmutat földi érzékelésünkön, tehát Krisztus feltámadása túlmutat történelmünkön. De feltámadás-hitünk nem illúzió. Jézus Krisztus története a történelemben gyökerezik: az üres sír és a jelenések történelmünkhöz kapcsolják az Urat, aki a Lélek által átalakít bennünket, az Atya fogadott gyermekei lettünk, és ha a hit, a remény és a szeretet életét éljük, követjük majd a titokzatos test Fejét a dicsőségben.

A keresztény hit központi magva a húsvéti misztérium. Ezt jelenítik meg hathatósan a szentségek, különösen is az Eucharisztia, a szentmise. A hívő keresztény nagy hálaival merít e szentségek révén az üdvösség élő vízforrásaiból. Hálás azért, hogy a Szeretet-Isten elküldte Fiát, aki bűneinkért szenvedett, meghalt és feltámadt a mi megigazulásunkra. Az Atya és Jézus tette kinyilatkoztatja nemcsak Isten irántunk való szeretetét, hanem azt is, hogy milyen értékes vagyok én, és minden emberi személy, Istennek. Isten Fia meghalt és feltámadt értem, hogy örök életem legyen. E szeretet viszonszeretetre sarkall minden keresztényt.

Az első igehirdetésen és az evangéliumokon végigzeng az örömkialtás: Krisztus feltámadott! És a hívők válasza: *Valóban feltámadott! Alleluja!*

2012. HÚSVÉTVASÁRNAP (Jn 20,1–9) (B)

Találkozás a Feltámadottal

A hét első napján Mária Magdolna, majd Péter és János apostol üresen találják Jézus sírját. Nem értik mi történt. Angyali szózat világosítja fel őket, majd a Feltámadott jelenései során győződnek meg arról, hogy Jézus él – feltámadott, vagyis megdicsőült testével átlépett az új, az isteni létrendbe. Igazában csak pünkösd, a Szentlélek eljövetele után értik meg, hogy a Messiásnak szenvedésen és halálon át *kellett* bemennie dicsőségébe, a prófétai jövendölések szerint. Ez az ősi igehirdetés magva. Még jóval az evangéliumok megírása előtt ezt hirdette Szent Pál a Korintusiaknak (1Kor 15,3–4): „Krisztus meghalt bűneinkért, amint az Írás is mondja. Eltemették, és harmadnapon föltámadt. Ez is az Írás szerint.”

A kereszténység a húsvéti hitből született: a tanítványok hitték és tanúsították, hogy Mesterük, a Názáreti Jézus, akit keresztre feszítettek, feltámadt, örökké él az Atya dicsőségében, és már nekik is, a hívő embereknek lehetséges az örök élet Istennel, Istenben. Jézus feltámadása fényében értelmet kapott az emberi lét, a történelem, megszületett az reménység, amely többé nem csal meg, mert a hit által megigazultunk, és Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által (vö. Róm 5,1–11).

Hitünk az apostolok hitére és tanúságtételére támaszkodik. Az apostolok hite pedig külső jelekre hivatkozott (üres sír, a Feltámadott jelenései). De végső soron a Szentlélek indítására (kegyelem) történik a hit döntése. A Lélek eszükbe juttatta mindazt, amit Jézus földi életében megéltek: a csodajeleket, Jézus isteni hatalmát, az Írások értelmezését). Péter pünkösd beszédében – idézve a prófétai jövendöléseket – hirdeti: „Izraelita férfiak!... A názáreti Jézust Isten igazolta előttetek azokkal a hatalmas csodákkal és jelekkel, amelyeket – mint ti is tudjátok – őáltala művelt köztetek. Ezt a férfit Isten elhatározott rendelése és előretudása kiszolgáltatta nektek, s ti istentelenek keze által keresztre feszítettétek és meggyilkoltátok. Isten azonban föloldozta a halál bilincseit és föltámasztotta őt. (...) Tudja meg tehát Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy Isten Úrrá és Messiássá tette azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettétek.” (ApCsel 2,22–24, 36)

Kétségtelen tény az apostolok hite Krisztus feltámadásában, és azoké is, akik hittek az ő tanúságtételüknek, akiknek életét átalakította a húsvéti hit. Ennek hatástörténete a kereszténység gyors elterjedése a Földközi-tenger vidékén és tovább, az üldöztetések ellenére, ami önmagában tanúsítja, hogy a föltámadt Krisztus működött Lelkével a benne hívők közösségében. A húsvéti hit végeredményben a kegyelem, a teremtő Lélek műve régen is és napjainkban is. Ma is a hitben találkozunk a Feltámadottal.

Krisztus véglegesen megszerezte azt a képességet, hogy teljesen önmaga legyen, eltérően a világegyetemtől és az emberektől. Mi nem rendelkezünk ezzel a

képességgel halálunk, illetve a végső feltámadás előtt, amikor majd belépünk az új életbe, az üdvözültek szeretetközösségébe. A szeretet többé-kevésbé valósul meg földi életünk során. Isten előbb szeretett minket (vö. 1Jn 4,10). XVI. Benedek írja enciklikájában: „Ő előbb szeretett és előbb szeret minket; emiatt tudunk mi is szeretettel válaszolni. Isten nem érzést ír elő, amit képtelenek volnánk felkelteni magunkban. Szeret minket, meglátatja és megéretteti velünk a szeretetet, s Istennek ebből a »megelőző« szeretetéből tud kisarjadni bennünk is válaszként a szeretet.” (XVI. Benedek, *Az Isten Szeretet*, 17.)

A Szeretet-Isten ajándéka, ha szeretni tudjuk testvéreinket. A szeretet győz a halálon, mert Istenből való, és igazában *Isten* győz a halálon azokban, akik hittel befogadták a Lélek ajándékát, és a szeretet tetteiben gyümölcsöztették hitüket. Aki szeret, az Istenben él, már a feltámadott életet éli, ami majd nyilvánvalóvá válik az egyetemes feltámadáskor.

XVI. Benedek a *keresztény reményről* szóló enciklikájában (*Spe salvi*, 42) a Frankfurti Iskola filozófusai (Horkheimer, Adorno) negatív dialektikájával vitatkozik, akik a világban levő sok szenvedés és igazságtalanság végső megoldását, a szerető Isten képét kizárják. A pápa leszögezi: az igazságosság lehetetlen a halottak föltámadása nélkül. „Isten maga adott egy »képet«: az emberré lett Krisztust. Őbenne, a Megfeszítettben a hamis istenképek tagadása a legfelső fokot érte el. Most Isten éppen a szenvedő alakjában mutatja meg arcát, abban, aki az ember Istentől való elhagyatottságát is vele együtt hordozza. Ez az ártatlanul Szenvedő vált a remény bizonyosságává: Isten van, és Isten tud oly módon igazságot szolgáltatni, amit mi elgondolni sem tudunk, de a hitben megsejthetünk. Igen, létezik a test föltámadása. Van igazságosság. Létezik a múltbeli szenvedés »visszavonása«, van jóvátétel, mely helyreállítja a jogot. Ezért az utolsó ítéletbe vetett hit elsősorban és mindenekelőtt remény...”

A feltámadt Krisztus az a „miliő” („*isteni erőter*”), amelyben mi is feltámadunk. Krisztus feltámadása átalakítja az anyagi mindenséget, és majd a mi testünket is, ha vele együtt halunk meg, tehát amikor követjük őt a dicsőségben. Sőt, *már most* a feltámadott életet éljük. „A kegyelem a dicsőség magva”, tanítják az egyházatyák. Az Efezusi levél szerint (2,7): az Atya „Krisztus Jézusban föltámasztott minket, és vele együtt maga mellé ültetett a mennyben, hogy az eljövendő korokban megmutassa Krisztus Jézusban irántunk megnyilvánuló jóságából kegyelmének túlaradó bőségét”.

HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA (Jn 20,19–31) (B)

A feltámadás tanúi

„Estefelé, még a hét első napján, együtt voltak a tanítványok, zárt ajtók mögött, mert féltek a zsidóktól. Akkor eljött Jézus, közéjük lépett, és így szólt hozzájuk: »Békesség nektek!« E szavakkal megmutatta nekik kezét és oldalát. Az Úr láttára öröm fogta el a tanítványokat...” A feltámadt Jézus megjelenik az apostoloknak, megerősíti őket hitükben, és küldetést ad nekik: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket... Vegyétek a Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer...”

Jézus feltámadása után néhányszor megjelent az apostoloknak, hogy megerősítse őket hitükben. De ez a leereszkedés (csoda) csak ideiglenes volt. A jelenések végét jelzi a mennybemenetel. Az apostolok kezdetben kételkednek, hiszen – bár Jézus többször előre jelezte – nem értették, hogy a Messiásnak meg kellett halnia, és harmadnapra feltámadnia az Írások szerint. De végül is hisznek, mert látták az Urat, még a hitetlen Tamás is megvallja őt: „Én Uram, én Istenem!” Az apostolok hitére és tanúságtételére támaszkodik a mi hitünk is. Szent Pál levelei, az őskeresztény igehirdetés, majd az azt rögzítő és kifejtő evangéliumok tanúskodnak a húsvéti hitről. *Az egész Újszövetségen végigzeng az örömkialtás: Jézus feltámadott, él!*

Jézus feltámadása történelmi tény: ezt bizonyítja már hatástörténete is. A kereszténység gyors elterjedése önmagában tanúsítja, hogy a názáreti Jézus története nem fejeződött be nagypéntekkel, a kereszthalállal, amint egyes hitetlen modern szerzők vagy filmek ezt próbálják elhitetni. De azt is hangsúlyoznunk kell, hogy Krisztus feltámadása olyan tény, amely túlmutat a történelmen. Az Úr feltámadása nem egy hulla megelevenedése, hanem megdicsőült, szellemivé alakult testével átlépés egy új létrendbe, az isteni élet teljességébe. Ez a tény csak a hit révén ragadható meg.

Krisztus feltámadása ebben a mi történelmünkben gyökerezik: a meghalt Jézust eltemették, de harmadnapra üresen találták sírját. Ezt megtapasztalhatták az apostolok. Azután a Feltámadott, bár már átlépett dicsőségébe, leereszkedő jósággal megjelenik az apostoloknak, hogy megerősítse őket hitükben: csodás módon áthatol a zárt ajtókon, velük eszik, Tamás megtapinthatja oldalsebét... A jelenések célja tehát az, hogy bizonyítsák: Jézus újra él, de most már új életet él, nincs alávetve a földi világ törvényeinek. A mennybemenetelkor megszűnnek a jelenések. A Feltámadott ezentúl már Lelkével van jelen a hívők közösségében, az Egyházban. Jézus feltámadása megdicsőülés, felmagasztalás, átalakulás. Szellemivé alakult át földi teste, amint Szent Pál magyarázza a Korintusiaknak. (1Kor 15) A teremtő Lélek áthatja, átalakítja a földi testet a feltámadásban.

Mindezt hittel közelítjük meg. Az apostolok a feltámadás tanúi, és a mi hitünk az ő tanúságtételükre támaszkodik. Végző soron pedig az isteni kegyelem műve. A keresztség révén beiktatódtunk Krisztus Testébe, az Egyházba. A Fő, Krisztus

(titokzatos) Testét, az Egyházat – az alapszentséget – alkotjuk. Így majd követjük a Főt a halálban és a feltámadásban. Ez történik a szentségek – főleg az Eucharisztia – révén, amelyek részesítenek Krisztus húsvéti misztériumában. A hit révén a szentségi jelek és szavak megszerzik számunkra a valóságos lelki kapcsolatot Krisztus keresztre feszített és feltámadt testével, és közlik velünk az új, isteni életet. Végül, majd a végső megújulásakor, a Feltámadt Krisztus – teremő Lelke által – átalakítja az üdvösség drámájának színterét, a világmindenséget is, „hogyan Isten legyen minden mindenben”. (1Kor 15,28) Az emberi erőfeszítéssel előkészített nagy Ostyát, a humanizált világot Krisztus Lelke változtatja át istenivé.

Teilhard de Chardin, a tudós jezsuita gondolkodó így imádkozott (1923-ban) az ázsiai sztyeppén *Mise a világ felett* című költői víziójában, kiterjesztve az eucharisztikus Jelenlétet a mindenségre: „Uram, fogadd el ezt a teljes Ostyát, melyet a vonzásodra ébredő Teremtés ajánl föl ezen az új hajnalom...” Az egyetemes Átváltozás és az Egyesülés misztériumáról eszmélőde pedig így fohászokodott:

*„Dicsőséges Krisztus!
az Anyag ölen titokzatosan szétáradó Erő és képrázatos Központ,
ahol összefut a sokaság szám nélküli szála,
kérelhetetlen hatalom, mint a Világ és meleg mint az Élet, –
homlokod hófehér, égő tűz szemed, lábad szikrázóbb, mint az olvadó arany,
Te, kinek keze a csillagokba ér fel,
Te, a Kezdet és a Vég, élő, halott és feltámadott,
Te, aki túlcsonduló egységben összegyűjtesz minden szépet,
minden ízt, minden erőt, minden állapotot, –
Te vagy, akit lényem oly határtalan vággyal hív, mint a Mindenség.
Te vagy valóban az én Uram és az én Istenem!”*

Teilhard de Chardinnek elmélkedésére és híres hasonlatára utalt XVI. Benedek 2009. július 27-én, az aostai székesegyházban tartott homíliájában: „Ez Teilhard de Chardin nagy víziója: végül majd igazi egyetemes liturgiánk lesz, amikor a világmindenség átalakul élő ostyává.”

2016 HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA (Jn 21,1–14) Új Ember

„Az Úr az!”

A Feltámadt Úr a Tibériás-tó partján megjelenik a halászathoz visszatért apostoloknak. A szeretett tanítvány elsőnek ismeri fel Jézust: „Az Úr az!” Mert a szeretet élessé teszi a hit szemét!

„Jól csak a szívével lát az ember” – Saint-Exupéry mély meglátása szerint. Korábban már Szent Ágoston is ezt vallotta: „A szeretet az a szem, amellyel »megláthatjuk«, megtapasztalhatjuk a láthatatlan Istent, aki maga a Szeretet.”

Jézus feltámadása után párszor megjelenik a kétkedő apostoloknak, hogy megerősítse őket hitükben, csodát tesz, velük eszik, aztán eltűnik. Mert feltámadása nem egy hulla megelevenedése. Jézus nem tér vissza az evilági életbe (mint például a feltámasztott Lázár). Feltámasztása felmagasztalás, átalakulás – lelki/szellemi testével belépett a dicsőségbe.

Pierre Benoit francia domonkos teológust idézem, aki azt magyarázza, hogy Jézus feltámadása beíródik a történelembe, de túl is mutat azon: hitre van szükségünk, hogy higgyünk feltámadásában. „Jézus felismerteti magát, mint ugyanaz, valóságos, ugyanakkor mint olyan lény, aki egy új világba lépett át. Ez jellemzi a felismerést célzó jelenéseket.” A probléma az, hogyan fogjuk fel a feltámadott testet, azt, amelyet „szelleminek” nevezünk, mert áthatja a Szentlélek. „Ez a valóság meghaladja érzékeinket, eszünket, és csak a hit révén közelíthetjük meg, de továbbra is állítva, hogy valóságról van szó. Nem zárkozhatunk be a történelem és az emberi érzékek korlátai közé. Jelenlegi emberi tapasztalatunkon és értelmünkön túl biztosan van egy másik világ, magasabb rendű, Isten világa, amely nem kevésbé valóságos, sőt valóságosabb. (...) A feltámadt Krisztus valóságos lény, magasabb rendű valósághoz tartozik, mint amit mi a jelen időben ismerünk. Emberi értelmünk talán megzavarodik, képtelen elképzelni, de ez nem elég ok arra, hogy kételkedjünk benne.”

Szent Pál ezt nagyon jól megértette és megmagyarázta, amikor Krisztus testéről beszélt: a hívő keresztények a feltámadt Krisztusban egy testet alkotnak, amelynek feje Krisztus. „A keresztre feszített és feltámadt Krisztus teste olyan valóság, amely túlmutat az ószövetségi előkészületek minden árnyékán; a keresztény üdvösség, amely elkötelezi a teljes emberi lényt, a keresztényt a maga teljességében, testében és lelkében a keresztre feszített és feltámadt Krisztussal egyesíti.” (*Pierre Benoit* OP, „Jézus feltámadása”, in Szabó Ferenc SJ (szerk.), *Jézus Krisztus tegnap és ma*, Róma, 1985, 101–106.)

2015 HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJA (Jn 10,27–30) (B)

Jézus a jó Pásztor

Húsvét 4. vasárnapján a *papi és a szerzetesi hivatásokért* imádkozik a világegyház. Jézust, a jó Pásztort állítja elének példaképül a János-evangélium 10. fejezete allegóriájának egy részletével. Jól ismert kép már az őskeresztény ikonográfiában: a jó pásztor vállára veszi az elcsatangol és megtalált bárányt. Jézus a tökéletes jó

pásztor, aki életét adta a bárányokért, a juhokért, értünk, bűnösökért. A papi és a szerzetesi hivatásokért imádkozva azt kérjük az Úrtól, hogy küldjön jó pásztorokat, munkásokat szőlejébe és aratásába, tehát az evangélium hirdetésének és a szentségek kiszolgáltatásának szolgálatába. Egyben ez a vasárnap figyelmeztetés a szülőkhöz, nevelőkhöz is: a vallásos család a hivatások első bölcsője. Ezt a tapasztalat megerősíti, még ha vannak is meglepő, megtérők körében kései egyházi hivatások, hiszen Isten kegyelme csodákat tehet.

Emlékeztetek *a papi szolgálatról* szóló zsinati határozatra (PO 11): „A papok szívügye legyen, hogy az ige szolgálatával, valamint a szolgálat lelkületét és a húsvéti örömet sugárzó életük tanúságával a hívek szeme állítsák a papság nagyszerűségét és szükséges voltát. Akiket pedig megfontoltan e nagy szolgálatra alkalmasnak találnak, azokat – akár fiatalok, akár idősebbek – fáradságot nem sajnálva és nem félve a nehézségektől, segítsék, hogy jól felkészüljenek és a maga idejében – minden belső és külső kényszertől mentesen – hallhassák a püspök hívó szavát. E célra a leghasznosabb a megfontolt és okos lelkivezetés.”

Nemrég a *Papság Éve* alkalmával eszmélődtünk arról, hogy az egyház jelenlegi válsága jórészt a papság válságára vezethető vissza. A papok és szerzetesek körében azt tapasztaljuk, hogy a mai szekularizálódás, elvilágiasodás és hitetlenség náluk is észlelhető: a hit és következképp a hűség elmélyítése, erősítése az egyik főfeladat, ez pedig az imaélet elmélyítésével valósítható meg. Hívó pap csak imádkozó pap lehet, és csak az imádság révén könyöröghetjük ki a Krisztushoz, hivatásunkhoz való hűséget. Bármilyen nagy is a paphiány, bármilyen nagy terhet jelent is sokszor több plébánia és filia ellátása, a papnak kell időt találnia az imádságra, elmélkedésre, rekollekcióra, évenkénti lelkigyakorlatra, mert különben elfásul, kiürül, kényszeredett funkcionárius lesz.

A pásztori szolgálatot pedig teljesíteni kell, farkasok között is, akár alkalmas, akár alkalmatlan, megpróbáltatások, üldöztetések közepette is. A kommunista idők egyházüldözése alatt mily sok hősi példát adtak papok és szerzetesek, akik zaklatások és koncepciók percek áldozatai lettek, mert a fiatalokat hitre oktatták, vallásos nevelésüket igyekeztek biztosítani kis közösségekben. Hála Istennek, ez az üldöztetés megszűnt, de manapság más nehézségekkel kell szembenézniük a jó pásztoroknak. Főleg azoknak, akik Ferenc pápa felszólítását követve elmennek a világ peremvidékei, a szegények, kismizettek felé, keresve az elveszetteknek hitteket. A pápa első beszéde az egész egyház pásztorainak szólt: „A Hit éve szertartásaitól ösztönözve a pásztorok és a hívek igyekezzenek hűségesen választ adni az örökös küldetésre: elvinni Jézus Krisztust az emberekhez, elvezetni az ember a Jézus Krisztussal való találkozáshoz, aki az Út, az Igazság és az Élet, és aki valóságosan jelen van az Egyházban és minden emberben. Ez a találkozás új emberré tesz a kegyelem misztériumában, felébresztve a lélekben a keresztyén örömet...”

És Ferenc pápa, Hölderlin német költő egyik versre utalva, így biztatta a részben idős bíborosokat: „Adjuk át a fiataloknak az élet bölcsességét!”

2015 HÚSVÉT 5. VASÁRNAPJA (Jn 14,1–12) (B)

„Aki engem lát, látja az Atyát is”

Az utolsó vacsorán, a halálba induló, apostolaitól búcsúzó Jézus, aki feltámadása után visszatér az Atyához, ahol helyet készít övének, vigasztalául megígéri a Szentlelket, aki mindig a Benne hívőkkel, az egyházi közösséggel marad. Miként Péter, Tamás és Fülöp apostol is értetlenek: csak a Szentlélek eljövetele után értik meg az Atya üdvösségtervét beteljesítő Fiú húsvéti misztériumát: Ő a próféták által megjövendölt Messiás, akinek a szenvedés révén kellett bemennie dicsőségébe.

Fülöp kérésére: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát!” – Jézus kinyilatkoztatja legbensőbb titkát: istenségét, az Atya és a Fiú csodálatos egységét: „*Aki engem lát, látja az Atyát.* (...) Higgyétek, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbennem.”

Az ember „Isten képmása”, Istenhez rendelt lény, ezért egész életünk nyugtalan Isten-keresés, szomjazzuk a végtelen Igazságot, Jóságot, Szépséget. A láthatatlan, de a teremtményekben nyomot hagyó, főleg az embertestvérek arcán keresztül megnyilatkozó élő Isten arcát keressük. Látni szeretnénk az élő Istent, aki megközelíthetetlen fényben lakozik. Az Atya válasza az általa belénk oltott vágyakozásra a Fiú Isten megtestesülése. A végtelen Szeretet csodája ez, az alázatosságban megnyilatkozó hatalomé. Az isteni szeretet rendjében a hatalom gyengeség, miként a gazdagság szegénység. „*Regnavit a ligno Deus!*” Isten a keresztfáról uralkodik – hirdeti az ősi himnusz.

François Varillon francia jezsuita *Isten alázata és szenvedése* című csodaszép könyvét idézem (Szent István Társulat, Budapest, 2002, 80): „Századok kellettek ahhoz, hogy a seregek Urát végre mint tehetetlen Istent imádják. (...) Isten Mindenhatósága a végső ellentéte annak a hatalomnak, amelyet az emberek eredeti gyengeségükben képzelnek el, és amelyet most, hogy gazdagok és erősek lettek, mint vetélytársat utasítják vissza. Az alázatosság nem vetélkedik semmivel sem. A hatalom csúcán az alázatosság annak a gyermeknek a sebezhetősége, aki jászolban fekszik, és azé a fiatalemberé, akit keresztre szegeztek. Amikor a liturgiában így imádkozunk: »*Örök és mindenható Isten...*«, miért olyan nehéz emlékeznünk Jézus szavára: »Aki engem látott, látta az Atyát«? Nincs más Isten, mint Jézus Atyja.”

2014 HÚSVÉT 5. VASÁRNAPJA (Jn 15,1–8) (A)

Jézus azért jött, hogy életünk legyen, és minél bőségebb legyen. Ő maga a Feltámadás és az Élet. Életforrás, kegyelemforrás: belőle kell merítenünk, hogy isteni életünk kibontakozzék. A szőlőtő és a szőlővesszők kapcsolatáról szóló jánosi hasonlat, pontosabban allegória, ragyogóan kifejezi a keresztény ember lelki életének titkát. Jézussal egységben kell maradnunk, mint a szőlővesszőknek a tőkén, hogy így a kegyelmi életközösség gyümölcsöt hozzon. Hányszor ismétli Urunk: maradjatok Bennem, hogy életetek termékeny legyen! „*Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehetek.*” És ki marad Benne: aki szereti őt, tehát aki parancsait megtartja. „*Maradjatok meg szeretetemben!*” De a hasonlat egyben figyelmeztetés is: a száraz szőlővesszőt a gazda lemetszi, tűzre veti, és elég. Akiben nincs szeretet, aki elszakad a bűnnel az életforrástól, akiben már nem kering az életnedv, nem való másra, mint, hogy lemessék és tűzre vessék.

De a hasonlatnak van vigasztaló szempontja is. A szőlősgazda „a gyümölcsözőt megtisztítja, hogy még többet teremjen”. Sokszor érezzük, hogy a Gazda metszőkése elevenünkbe vág, ha fájdalmat okoz, ha szenvedéssel próbál meg bennünket. A bennünket érő bajt ne úgy tekintsük, babonás módra, hogy megbüntet Isten valamilyen bűnéért („Isten nem ver bottal!”), hanem úgy, hogy próbára tesz. Hiszen nem akarja a bűnös halálát, hanem azt, hogy megtérjen és éljen. A gazda megmetszi a szőlőt, hogy több termést hozzon. Tóth Árpád mindezt ragyogóan és megrendítően megénekelte *Isten oltó kése* című költeményében:

*...Tudom és érzem, hogy szeretsz:
Próbáid áldott oltó-kése bennem
Téged szolgál, mert míg szívembe metsz,
Új szépséget teremni sebez engem.*

*Összeszorítom ajkam, ha nehéz
A kín, mert tudom, tied az én harcom,
És győztes távolokba néz
Könnyekkel szépült, orcád-fényű arcom.*

Ha a fájdalom összeszorítja ajkát, a hívő ember a Fájdalmak Emberére gondol, aki magára vette bűneinket és betegségeinket hordozta, hogy megszabadítson bennünket. A szenvedést, bajt keresztnek tartjuk, és Jézussal együtt hordozzuk, ha nem is értjük a próbatételt, mert tudjuk, hogy Vele együtt a feltámadás vár ránk. Ez a keresztény élet lényege, ez a húsvéti misztérium: halál és feltámadás. Meghalni bűnnek, és új életet élni a feltámadt Krisztus Lelke által. A filozófus Bergson írta: az ember akkor örül, ha élete kibontakozik, ha az élet diadalmaskodik. A húsvét örömforrása a halálon diadalmaskodó Krisztus. Ha Vele egységben maradunk a hit és a szeretet által, isteni életünk kibontakozik, és gyümölcsöt hozunk az örök életre.

2013 HÚSVÉT 5. VASÁRNAPJA (ApCsel 14,21b–27; Jn 13,31–33a., 34–35) (C)

„Szeressétek egymást!”

A húsvét utáni hetekben első olvasmányként az Apostolok Cselekedeteit jelöli ki az Egyház. Krisztus feltámadása és Pünkösd után az apostolok a Szentlélek erejében bátran hirdetik az örömhírt: Krisztus meghalt bűneinkért az Írások szerint és harmadnapra feltámadt szintén az Írások szerint: aki hisz benne és megkeresztelkedik, annak örök élete van. Jeruzsálemben hamarosan kitör az üldözés, de ez nem rettentí el a hithirdetőket, akiknek működését csodajelek kísérik. Olvastuk, hogy a vakbuzgó farizeus, Saul is az üldözők között van, de a damaszkuszi úton a kegyelem villámcsapása leteríti, megtér, és az egyik legbuzgóbb terjesztője lesz a krisztusi hitnek. A most vasárnapi szentleckében már ott látjuk Barabás mellett: Derbében hirdetik az evangéliumot, és sok tanítványt toboroznak. Buzdítják a megtérteket, hogy tartsanak ki, mert „sok viszontagságon kell bemennünk az Isten országába”.

A Krisztus-hívők üldöztetése – váltakozó hevességgel és kegyetlenséggel – folytatódik a századokon át napjainkig. Mára már – hála Istennek – megbukott az ateista-kommunista egyházüldöző rendszer, de a keresztények és az egyházak továbbra is egyes liberális/ateista politikusok és publicisták céltáblái. Jó néhányan azok közül, akik folyton a saját másságuk tiszteletét követelik, kultúremlékhez méltatlan kirohanásokkal, legszentebb meggyőződéseinket sértegetik írásaikkal, megnyilatkozásaikkal. Amikor ezt fájlatva szóvá tesszük, nem kívánjuk az ő gyalázkodó módszerüket alkalmazni. Jézus nemcsak a testvéri szeretetre buzdította övéit, hanem az ellenségszeretetet is elvárja híveitől, amire példát adott Ő maga és már kezdetben Szent István diakónus, első vértanú.

A halálba induló Jézus – a vasárnapi evangélium szerint – az utolsó vacsora alkalmával megismétli övéinek az új parancsolatot: „*Szeressétek egymást! Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást ti is!*” És itt rögtön emlékezünk János első levelének 4. fejezetére, ahol – mintegy Jézus szavait kommentálva – a szeretett tanítvány megadja e parancsolat legmélyebb teológiai indokát, forrását: „Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van. Mindaz, aki szeret, Istentől született, és ismeri az Istent. Aki nem szeret, nem ismeri az Istent, mert az Isten szeretet.” (1Jn 47–48)

„Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt!” Az őskeresztény közösségről olvassuk: a Krisztus-hívőknek egy volt a szíve-lelke. A pogányok ezt észrevették: „Nézzétek, mennyire szeretik egymást! Ez a testvéri szeretet megnyilatkozhat a legegyszerűbb mindennapi cselekedetekben, a családban, a közösségekben, a munkahelyen. Erre számtalan alkalom adódik naponta: figyelem másokra, kis szolgálatok, bajban lévők és tanácstalanok meghallgatása, betegek látogatása, hajléktalanok megsegítése pár fillérrel... Tehát az irgalmasság testi-lelki cselekedetei. Az utolsó ítéleten aszerint

állít bennünket jobbjára vagy baljára az igazságos és irgalma Bíró, hogy mit tettünk vagy nem tettünk egynek a legkisebbek közül, akikkel Jézus azonosította magát. Jézus saját példáját állította tanítványai elé: „Úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket!” Ő életét adta az emberekért, nemcsak barátaiért, hanem ellenségeiért is, értünk bűnösökért, akik ellenségei lettünk. Senki nem képes erre a végletekig menő szeretetre; de egyáltalán arra, hogy szeretni tudjuk testvéreinket és általuk Istent, aki maga a Szeretet, erre csak a feltámadt Krisztus Szentlelke képesít bennünket, aki kiárasztja szívünkbe az isteni szeretet, és újjáteremt bennünket. Mert a természetes ember ösztönös, sokszor állatias lény, önző és nincs a másakra tekintettel, csak a saját hasznát, javát, élvezetét keresi a „létért való küzdelemben”, minden érintkezésben, még a szerelemben is. Csakis a „humanizált”, az ösztönös ént megfékező, a másik, mások felé és a Szeretet-Isten ajándéka felé megnyíló ember lesz képes teljesíteni valamiképpen, ha nem is jézusi mértékben, az új parancsolatot. De ez a testvérek és Isten felé való megnyílás is a kegyelem műve. Aki pedig a kegyelem indítására jobban kitárul Isten ajándékának, az többet fogad be, és még készségesebb lesz újabb adományok befogadására. Istent nem lehet felülmúlni nagylelkűségben.

2015 HÚSVÉT 6. VASÁRNAPJA (Jn 14,15–21) (B)

Velünk a Vigasztaló Szentlélek

Nagycsütörtökön este az apostoloktól búcsúzó Jézus megígéri a Vigasztaló Szentlelket, az Igazság Lelkét, aki mindig velük marad. Halála és feltámadása után visszatér az Atyához, de megdicsőülten, Szentlelkével Velünk-lakó-Isten lett, itt él a hívők közösségében, Egyházában, és beteljesíti a megváltás művét. A pünkösdi Lélek megtanítja övéit minden igazságra, megvilágítja a Messiásról szóló jövendöléseket, amelyek a Názáreti Jézusban teljesebben be. A teremtő és megszentelő Lélek ma is működik nemcsak a megkereszteltékben, hanem minden jóakarátú, igazságot kereső ember szívében lelkiismeretében. (Vö. *Gaudium et spes* 22)

Mennyire szükségünk van a Vigasztalóra nekünk, zaklatott, válságos korunk különféle bajoktól és csapásoktól szenvedő embereinek: a külső és belső béke hiánya, saját és szeretteink testi-lelki szenvedése, családi viszályok, céltalan és lelki üresség miatt szenvedő fiatalok és felnőttek rokoni és baráti társaságában! Ilyenkor égi segítségért fohászkodunk, a teremtő és vigasztaló Szentlélek ajándékaiért könyörgünk, hogy árássa szívünkbe a szeretetet és békét, amelyet a világ nem adhat. Hinnünk kell – a kegyelem segítségével – abban, hogy a Szentlélek megtéríthet, megújíthat bennünket, és szívünket eltöltheti örömmel. Ez a hitből és a biztos reményből forraszó öröm a Szentlélek ajándéka.

A Lélek láthatatlan, ezért a nem hívők számára nem is létezik. Csak az Egyház látható arcát, a szervezetet, külső megnyilvánulásait látják számos fogyatékosságával, árnyaival, bűnös tagjaival. A láthatatlan misztérium, a hívő közösség isteni arcának alakítása, a megszentelés a pünkösdi Lélek műve. A bennünk kibontakozó isteni élet, a kegyelem már a jövődicsőség magva, csírája. Az Egyház tehát szent, mert a Szentlélek életi és az életszentség gyümölcseit termi, de mivel tagjai – egyháziak és világiak – bűnösök, azért a bűnbánat útját járja, szüksége van megtérésre és megújulásra, amint zsinat tanítja (*Lumen Gentium* 8).

Ferenc pápa állandóan hangoztatja, és ezt magára is vonatkoztatja: „*Amikor arra kapok felszólítást, hogy úgy éljek, ahogy másoktól is megkívánom, gondolnom kell a pápaság (pápa) megtérésére is!*” (*Evangelii gaudium* 32) A pápát követve mindenkinek, valamennyiünknek a bűnbánat és a megtérés útját kell járnunk, hogy a Jézus által hozott üdvösség örömhírének hiteles tanúi lehessünk.

Könyörögjünk a teremtő Lélekhez: „Jöjj, Vigasztaló és teremtő Lélek, alakítsd át, teremtsd újjá szívünket, hogy megújuljon a világ!”

2016 URUNK MENNYBEMENETELE (ApCsel 1,11; Lk 24,46–53) (C)

A húsvét utáni 40. napon ünnepli az Egyház (az V. század óta) Urunk mennybemenetelének napját. Ez csütörtökre esik. Áldozócsütörtök liturgikus ünnepét több országban, így Magyarországon is a következő vasárnapon tartják.

Húsvét 7. vasárnapjával (illetve még a rákövetkező héttel) befejeződik a húsvéti ünnepkör, amely pünkösdig tart. Ezekben a hetekben az Egyház Jézus Krisztus kereszthalálára, feltámadására és végül dicsőséges mennybemenetelére emlékezik. Jézus valójában húsvétkor már testében is megdicsőülve átment az Atyához, de negyven napon át megjelent az apostoloknak, hogy megerősítse őket hitükben; megmagyarázza nekik az ószövetségi Írásokat, a róla szóló jövődöléseket. Jézus feltámadásával átment az új, isteni létrendbe, nem tért vissza ebbe az életbe: a jelenések az Úr csodatételei, leereszkedései (például amikor az apostolokkal eszik, vagy a hitetlen Tamásnak megmutatja oldalsébét).

Lukács evangéliuma végén röviden leírja *Jézus mennybemenetelét*: Jézus itt búcsúbeszédében mondja: „*Meg volt tehát írva, hogy a Messiásnak szenvednie kell és harmadnapon halottaiból föl kell támadnia. Nevében megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni, Jeruzsálemtől kezdve minden népnek. Ti tanúi vagytok ezeknek. Én pedig elküldöm rátok Atyám megígért ajándékát.*” A Szentlélek majd megnyitja elméjüket, hogy megértsék az Írásokat. Csakugyan pünkösdkor minden világos lesz az apostolok számára, ahogy Péter beszédéből láthatjuk.

Lukács evangélista az Apostolok Cselekedetei elején, ahol folytatja Jézus üdvözítő művének hatástörténetét, hosszabban, szemléletesebben írta le az Olajfák hegyi

mennybemenetelt. Jézus előbb küldetést ad apostoloknak, hogy az elküldendő Szentlélek erejében hirdessék az egész világon az örömhírt. „E szavak után szemük láttára fölemelkedett és felhő takarta el szemük elől. Miközben merően nézték, miként száll az égbe, egyszerre csak két fehérruhás férfi termett mellettük: »Galileai férfiak, szólították meg őket, mit álltok itt égre emelt szemekkel? Ez a Jézus, aki közületek fölment a mennybe, úgy jön el ismét, ahogy szemetek láttára mennybeszállt.«”

E szemléletes leírás értelmét kell megragadnunk: Jézus megdicsőülése, átmenete az Atyához a másik létrendbe már feltámadásával megtörtént. Most végleg eltűnik az apostolok szeme elől. Valójában nem úgy emelkedik fel az égbe, mint ahogy a helikopter felszáll. Ma már tudjuk, hogy a felhők felett nyílik a világűr, amelyet az űrhajósok bejárnak. Isten nem ott fenn „lakik”, a felhők feletti „égben”, ott a világűrben az űrhajósok nem találkozhattak vele. Hamis a Gagarinnak tulajdonított ateista mondás: „Nincs Isten, az űrben nem találkoztam vele.” Az ég nem fenn van, hanem ott, ahol Isten jelen van láthatatlanul. Közelebb van hozzám, mint én önmagamhoz („*interior intimo meo*” – Ágoston). Az ég, a menny szellemvilág Istennél, akit körülvesznek a megdicsőültek.

A vasárnapi olvasmány az Efezusi levél elejéről (1,17–23) a legjobb kommentárja a „mennybemenetel” misztériumának, ahogy ezt egy francia domonkos szentírásstudós, Pierre Benoit magyarázta: A feltámadás után a negyvenedik napra tett és az Olajfák hegyére lokalizált mennybemenetel érzékletesen írja le Jézus megdicsőülését: „A halálon győzedelmeskedő Krisztus új életformát kezdett Isten mellett. Ő elsőnek lépett be a feltámadott életbe, hogy helyet készítse választottainak: egyszer majd eljön újra, hogy megdicsőült híveit bevezesse magával az örök életbe.” Az első keresztények hite számára tehát nem az ősi kozmológia a lényeges, nem a mennybeszállás érzékletes leírása, hanem annak az igazságnak állítása, hogy a feltámadt Krisztust az Atya felmagasztalta, és Úrrá tette minden teremtmény, az egész kozmosz felett.”(Vö. P. Benoit, *Exégèse et Théologie, I*, Paris, 1961, 363skk.)

A mennybemenetellel a megdicsőült Jézus az Atya „jobbán ül”, vagyis vele együtt a mindenségen uralkodik. Végleg megvonta látható jelenlétét övétől, de Szentlelkével jelen van a benne hívők közösségében, az Egyházban, amely az ő titokzatos Teste. A világ végéig folytatja megváltó és megszentelő művét az igehirdetés és a szentségek kiszolgáltatása révén.

2014 Húsvét 7. vasárnapja (Mt 28,16–20) (A)

Urunk mennybemenetele

A feltámadt Jézus mennybemenetele előtt küldetést ad az apostoloknak: „*Én kaptam minden hatalmat mennyben és földön. Menjeteek tehát, tegyeteek tanítványommá minden népet,*

kereszteljétek meg őket az Atya és Fiu és Szentlélek nevében, és tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. Íme, én veletek vagyok mindennap, a világ végéig.”

A feltámadt Jézus kapott meg minden hatalmat az Atyától, és ebben részesíti apostolait. Ez nem a gazdaság, az erő és az erőszak szülte fizikai-politikai, hanem lelki hatalom, nem uralkodás, hanem szolgálat. „Szegény és szolgáló Egyház” a zsinati eszmény, amelyet most Ferenc pápa igyekszik megvalósítani, példát adva püspököknek, papoknak, elöljáróknak, vezetőknek. „*Servus servorum Dei*” (= Isten szolgáinak szolgálója): ezt hajdan egy pápa fogalmazta meg saját szolgálatának megjelölésére.

„*Menjetek... kereszteljétek, tanítsátok!...*” Ezt a küldetést az apostolok és utódaik, az élő Egyházban, a feltámadt Jézus Lelke erejében igyeksenek teljesíteni kétezer év óta. Ma is, amikor az elkereszténytelenedett „nyugati világban” az új evangelizálást sürgetik a pápák, ebben a küldetésben minden megkereszteltnek részt kell vennie sajátos hivatása szerint. Emlékeztetek Ferenc pápa *Az Evangélium öröme* kezdetű buzdítására, aki a missziós megújulásról írva a személytől személyig menő apostolkodást ajánlja mindenkinek, mindennapos feladatként (*Evangélii gaudium* 127–129): „Az evangéliumot azoknak vigyük el, akikkel dolgunk van: akár közel állnak hozzánk, akár ismeretlenek.” „Személyes párbeszéd, melyben a másik kifejezi és megosztja örömei, reményeit, aggodalmait szeretteiért, és egyéb dolgot, ami betölti szívét. Csak e beszélgetés után lehet bemutatni az igét, akár egy szentírási rész felolvasásával, vagy elmondva azt, de mindig emlékeztetve az alapvető üzenetre: Isten személyes szeretetére, aki emberré lett, önmagát adta értünk; s mert él, felkínálja üdvösségét és barátságát. Olyan üzenet ez, amelyet alázatos és tanúságtevő, mindig tanulékony magatartással osztanak meg, annak tudatában, hogy az oly gazdag és mély, hogy mindig felülmúl bennünket. Néha közvetlenebbül fejeződik ki, máskor személyes tanúságtétel, elbeszélés, gesztus által, vagy olyan formában, melyet maga a Szentlélek ébreszthet a konkrét helyzetben.”

Pünkösd közeledtével kérjük a vigasztaló és teremtő Lelket, aki mindig velünk van, és kiárasztja lelkünkbe a szeretet-ajándékát, ha kitárunk Neki, hogy térítsen, újítson meg bennünket, hogy így hozzájárulunk az Egyház és a világ átalakulásához.

2010 PÜNKÖSDVASÁRNAP (ApCsel 2,1–11; 1Kor 12,3– 13; Jn 14,15–16, 23–26) (C)

Új pünkösdöt várva

Az Apostolok Cselekedetei 2. fejezetében olvassuk a Szentlélek pünkösd eljövételének, kiáradásának csodáját. A Lélek heves szélvészként érkezik az égből, tüzes nyelvek ereszkednek a jeruzsálemi coenaculumban (az Utolsó vacsora

termében) összegyűlt apostolokra, akik a Szentlélek indítására különféle nyelveken beszélnek a Jeruzsálemben összegyűlt, különféle nyelvű zarándokoknak. Péter pütkösdi beszéde felfedi az esemény jelentését: Jézus küldetésében beteljesedtek a prófétai jövendölések: Ő a megígért Messiás, keresztre feszítették, de harmadnapon feltámadt, megdicsőült, felment a mennybe. „Miután tehát fölszállt az Isten jobbára, elnyerte az Atyától, majd pedig kiárasztotta a megígért Szentlelket. Ez, amit ti láttok és hallotok. (...) Tudja meg tehát Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy Isten Úrrá és Messiássá tette azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek.”

Jézus Vigasztalónk, az Igazság Lelkének nevezi a Szentlelket, aki az Atyától származik. Ez a Lélek vezette Jézust nyilvános működése során, hogy beteljesítse az Atyától kapott küldetést, ez a Lélek vezeti el az apostolokat a teljes igazságra, Jézus misztériumának teljes megértésére. Ez a húsvét utáni 50. napon elküldött Szentlélek képesíti az apostolokat és valamennyi Krisztus-hívót arra, hogy tanúságot tegyenek a Feltámadott Úrról minden népnek a föld szélső határáig. Az Ősegyház fokozatosan felismeri (az első század végén született János-evangélium már világosan tanúsítja), hogy a Szentlélek a harmadik Isteni Személy, az Atya és a Fiú kölcsönös szeretete, az a Szeretet, amely a Fiú által kiáradt a világra, és tovább működik az Egyházban, a Krisztus-hívők közösségében.

Az Egyház Krisztus Teste, ahogy Szent Pál tanítja az első Korintusi levél 12. fejezetében. A Szentlélek különféle lelki adományokkal (karizmákkal) ruházza fel a Test tagjait megbízatásaik szerint, hogy használjanak vele egymásnak és az egész Test növekedését segítsék: hit, nyelvek adománya, tudás, gyógyítás, a jó és a rossz szellemek megkülönböztetése. Ismeretes, hogy a jelenkori karizmatikus és pütkösdista mozgalmak erre a páli tanításra hivatkozva igyekeznek gyümölcsöztetni a Lélek adományait, hogy a közösségek, az Egyház megújulását segítsék. Anélkül, hogy most bemutatnánk, bírálnánk e mozgalmak kinövéseit, éppen csak idézem az első Korintusi levél következő, 13. fejezetét, ahol az Apostol „magasztosabb utat” mutat: a szeretet nagyobb ajándék a nyelveken szólásnál, a tudásnál, a prófétáló tehetségnél. *A szeretet* nagyobb még az isteni erényeknél, a hitnél és a reménynél is, mert megmarad örökre.

Emlékezzünk arra, hogy Boldog XXIII. János pápa, amikor 50. évvel ezelőtt meghirdette az egyetemes zsinatot, azt remélte, hogy *új pütkösdi* köszönt ránk: az Egyház megújul a Lélek erejében. A pápa arra kérte a hívő népet, hogy olvassa az Apostolok Cselekedeteit, és éljék bele magukat abba az időbe, amikor az Utolsó vacsora termébe összegyűlt apostolok, Máriával, Jézus Anyjával, kitartóan imádkozva várták a Szentlélek eljövételét. János pápa arra kérte az Urat, hogy mintegy új pütkösdként ismétlje meg csodáit a mi korunkban. A Zsinat felbecsülhetetlen kegyelem ideje volt. Új távlatokat nyitott meg: kijelölte az Egyház megújulásának körvonalait. A zsinati atyák világosan hirdették: a megvalósítás meghaladja az emberi teljesítőképességet. A Zsinat kijelentette: „A Szentlélek újítja

meg, tanítja és vezeti az Egyházat adományával, és az Evangélium erejével megfiatalítja.” (*Lumen gentium* 4)

VI. Pál megismételte XXIII. János imáját: arra kérte az Urat, adja meg nekünk az „új Pünkösödöt”. Beszédeiben ezt ismételte: az Egyháznak elsősorban erre a pünkösdi csodára van szüksége: a Szentlélek tüze.

Új pünkösödöt várva tudatosítsuk: szükség van a külső keret, a struktúrák reformjára, az új evangelizálás új eszközeinek felhasználására, párbeszédre és inkulturációra, hidak építésére. De az intézmény megújításán túl főleg imádkozva figyelniünk kell arra: mit mond a Lélek az Egyháznak. Ki kell tárulnunk a Szeretet Lelkének, hogy átalakítson, újjáteremtsen bennünket és Krisztus egész (titokzatos) Testét, az Egyházat. Felelősek vagyunk a vajúdó világ megújulásáért!

2010 ÚRNAPJA (C) Új Ember

A szeretet és az egység Szentsége

Ezen az *évközi* 10. vasárnapon Úrnapját, Krisztus szent Teste és Vére Szentségét ünnepeljük. Az Eucharisztia a szeretet és az egység szentsége: „Mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérben részesülünk”, hangsúlyozta Szent Pál a viszálykodó korintusi közösségnek. Az Eucharisztia Krisztus „húsvétja”, pászkája, átmenete az Atyához. A Fiú haláláig menő, szerető engedelmissége: teljes Igen az Atyának, amely megfordítja a lázadó ember állapotát, és feltámadásunk forrása. A szeretet erősebb, mint a halál: ezt hirdeti a kereszten meghalt és feltámadt Krisztus „húsvétja”, amelyet az Egyház a Lélek erejében megjelenít az Eucharisztia szentségében, a szentmiseáldozatban.

A *keresztények egységkeresésében*, a teológiai párbeszédben már kezdenek összpontosulni a nézetek az Eucharisztia lényegére vonatkozóan. Például az ún. Dombes-i Csoport (elnevezése a Lyon melletti Dombes helységről) katolikus és protestáns teológusai szerint az Eucharisztia Krisztus halálának és feltámadásának *memoriale*-ja, *bathatós emlékezete*: általa az Egyház – az Úr megbízásából – hirdeti és folytatja/megvalósítja Isten üdvözítő művét, és azt kéri az Atyától, hogy minden ember részesedjék az üdvösséges áldozat kegyelmében. Egyesülve az Úrral, aki felajánlja magát az Atyának, és egységben az égi és a földi egyetemes egyházzal, megújulunk a Krisztus vére által szerzett új szövetségben.

De az Eucharisztia a katolikus egyházon belüli egységet is megvalósítja, ha a Test tagjai hittel kitárulnak a szeretet szentségének. Ahogy a jezsuita teológus, *Henri de Lubac* magyarázta az Eucharisziáról szóló *Corpus mysticum* (1943) című könyvében: Krisztus valóságos jelenléte a kenyér és a bor színe alatt megvalósítja az egyházi

testet: átalakítja és egyesíti a hívőket. Krisztus Testének élő és a kegyelmi életben növekvő tagjai leszünk, és gyümölcsöt hozunk a szeretetben.

És itt utalni szeretnék a katolikus egyházban egyre terjedő megosztottságra éppen az Eucharisztia ünneplése terén. XVI. Benedek pápa szándéka hangsúlyozottan a kiengesztelődés és az egység helyreállítása volt *Summorum pontificum* kezdetű *motu proprio*jával. Lefebvre érsek tradicionalista, szakadár csoportjával (a Szent X. Pius Társasággal) kereste a kiengesztelődést, amikor megengedte minden papnak, hogy szabadon követheti az 1962-es misekönyvet (a tridenti latin liturgiát); továbbá a régi liturgiához ragaszkodó, az egyház egységében maradt idősebb nemzedék csoportjainak is lehetővé tette nyilvános miséken a régi rítus szerinti ünneplést. De a pápa hangsúlyozta, hogy semmiképpen sem akarta aláásni a zsinat által megreformált miseliturgiát, hiszen az új misekönyv a római rítus továbbra is *rendes* formája marad, míg a tridenti a *rendkívüli*. Lényeges az, hogy bizonyos visszaéléseket, ötletszerű „kreatív” kezdeményezéseket ki kell zárni, és megtartani a liturgikus előírásokat. Szomorú jelenség: egyre gyakrabban halljuk, hogy éppen a szeretet és az egység Szentsége körüli viták okoznak megosztást, vizsályt egyes katolikus közösségeken, plébániákon belül. A papoknak mindenképpen kötelességük, hogy ezen a területen is az egyházi egységet mozdítsák elő.

AZ EUCHARISZTIA: HITÜNK TITKA (1Kor 10,16–17; Jn 6,51–58)

Az Eucharisztia, „hitünk titka”: üdvösséges áldozat és megtört kenyér, keresztény életünk és a liturgia középpontja, csúcsa. Ebben a hálaadó és engesztelő isteni áldozatban „megvalósul megváltásunk műve” („*opus nostrae redemptionis exercetur*”) – a II. Vatikáni zsinat tanítása szerint (*Sacro sanctum Concilium 2*) az eucharisztikus liturgia egyrészt „az Úrban szent templomává és a Szentlélekben Isten hajlékává építi az Egyház tagjait, amíg el nem jutnak a krisztusi nagykorúságra, másrészt csodálatos erőt ad nekik ahhoz, hogy Krisztusról tanúságot tegyenek”.

Az Eucharisztia *hálaadás*, utal a bibliai „áldásra” (*eulogia beraka*): az Egyház ebben a hálaadásban, a szentmisében Isten csodatetteit ünnepli, visszaemlékezve az üdvösségtörténet nagy eseményeire, amint ez a zsidó pászkavacsorában is történt. Mi most az Úr Jézus meghagyása, az Utolsó vacsorán tett rendelkezése szerint – „*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!*” – elsősorban az Ő üdvösséget hozó kereszthalálára emlékezünk. Ez a hálaadó *emlékezés* az egyszer s mindenkorra végbevitt üdvösséges áldozat hathatós megjelenése a Szentlélek erejében. (Nem megismétlése!) Az Eucharisztia Krisztus „húsvétja”, „*pászkája*”, átmenete az Atyához; az önküresítő, halálig menő, engedelmes szeretet áldozata (Fil 2). Ez a nagy Igen az Atyának sorsunk megfordítása, bűntől való szabadulásunk, újjászületésünk és feltámadásunk forrása. A szeretet erősebb, mint a bűn és a halál: ezt hirdeti a keresztre feszített és feltámadt Krisztus, akinek emlékezetét (*anamnézis*,

memoriale) az Eucharishtiában ünnepeljük. Nem pusztán visszaemlékezés egy hajdani eseményre, hanem Krisztus halálának és feltámadásának *hathatós* megjelenítése: az Egyház és hívő tagjai – megnyílván a Szentléleknek – *részese*dnek abban a valóságban, amely isteni életüket táplálja. A hívők Krisztus által és Krisztussal felajánlják magukat élő és szent áldozatként, és így megújulva tanúságot tesznek a bennük kibontakozó isteni életről. Könyörögnek azért, hogy a Krisztus-hívők mind egyek legyenek, és minden ember részesedjék a megváltás nagy művében.

Az áldás kelyhe Krisztus Vérében való részesedés, a megtört kenyér Krisztus Testében való részesedés. Mindannyian egy kenyér, *egy test vagyunk*, mivel ugyanabban a kenyérben részesedünk – tanítja Szent Pál a Korintusiaknak. (1Kor 10,16–17)

SZENTHÁROMSÁG VASÁRNAPJA (Róm 8,14–17) (B) Új Ember

A Feltámadt Krisztus minden lelki hatalom birtokában küldetést ad az apostoloknak, hogy hirdessék minden népnek az örömhírt – azt, hogy Krisztusban örök életre hívatunk, és a megtért hívőket kereszteljük meg az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében. Az apostolok pünkösöd után, a Szentlélek erejében, elkezdik hirdetni a kereszten meghalt és feltámadt Krisztust, aki örök életet biztosít mindazoknak, akik befogadják Lelkét. Az Apostolok Cselekedeteinek könyve a krisztusi hit elterjedésének csodálatos dokumentuma: az apostolok kezdeti igehirdetése után az egyházüldöző Saulból lett Pál apostol lesz a könyv főszereplője.

Szent Pál, akire e jubileumi év során különösen is emlékezünk, az első nagy teológus, aki leveleiben kibontja hitünk misztériumait. Egyik legfontosabb levelét *a Rómaiaknak írta; ennek 8. fejezetéből vette a liturgia a mai olvasmányt.*

Ez a szakasz nem a Szentháromság elvont meghatározása, hanem az Atya, Fiú (Krisztus) és a Szentlélek *üdvösségszerző tevékenységére* világít rá. Az Atya öröktől fogva szeretetből arra rendelt bennünket, hogy Fiában, a megtestesült Igében, az értünk meghalt és feltámadt Jézus Krisztusban, a Szentlélek erejében (kegyelmével) fogadott gyermekei legyünk. A Lélekben már a Fiú bizalmas megszólításával fordulhatunk az Istenhez: „Abba! Édesatyánk!” „Maga a Lélek tesz lelkünkkel együtt tanúságot, hogy Isten gyermekei vagyunk. Ha pedig gyermekei, akkor örökösök is: Isten örökösei, Krisztusnak pedig társörökösei, mert vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk.” Csodálatos ez a predestináció, eleve elrendelés! Akik hisznek és megkeresztelkednek, máris a megkezdett örök életet élnek. Mert az egyházatyák tanítása szerint „a kegyelem a megdicsőülés magva, csírája”.

Nem elvont teológiai spekuláció ez a Szentháromság misztériumának magyarázatára, hanem a szó szoros értelmében keresztény életünk elevenébe vágó

szemlélődés, hiszen mindennapi életünkről van szó! Mert Jézus és a kereszténység tanításában a *legfontosabb a szeretet*: aki szeret, betejesíti a törvényt. Aki szeret, megismeri Istent, aki Szeretet: Atya, Fiú és Szentlélek szeretetközössége. Szent János írja első levelében: „Ha szeretjük egymást, Isten bennünk lakik, és szeretete tökéletes bennünk. Abból ismerjük meg, hogy benne lakunk, és ő mibennünk, hogy a Lelkéből adott nekünk (...) *Szeretet az Isten*; aki szeretetben marad, Istenben marad, és Isten őbenne.” (1Jn 4,12–13; 16)

Aki befogadja a Lélek által szívébe árasztott szeretetet, az már megkezdte a *megistenülést* (görögül: *theózisz*, latinul: *divinisatio*).

Reményik Sándor írja *Béke* című versében:

*Valami furcsa összehangolódás,
Valami ritka rend –
Széthúzó erők erős egyensúlya,
Mély belső bizonyosság idebent –
Bizonyosság arról, hogy élni jó,
Szenvedni elkerülhetetlen,
Szeretni tisztán: megistenülés (...)*